

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 27 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven og enkelte
andre lover (samleproposisjon høsten 2020)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	6	Avvikling av særskilte bestemmelser for flyktninger – endringer i reglene for etterlatteytelser i folketrygdloven	16
2	Midlertidig forskriftshjemmel – utvidet mulighet for å kunne kombinere dagpenger under arbeidsløshet med utdanning eller opplæring – folketrygdloven § 4-6	7	6.1	Innledning	16
2.1	Innledning	7	6.2	Gjeldende rett	16
2.2	Gjeldende rett	7	6.3	Etterlatteutvalgets forslag	17
2.3	Bakgrunn og vurdering	8	6.4	Høringsinstansenes syn	17
2.4	Administrative og økonomiske konsekvenser	8	6.5	Departementets vurdering og forslag	18
3	Økning av varigheten på forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger under arbeidsløshet ved selvforskyldt ledighet	9	6.5.1	Etterlatte voksne	18
3.1	Innledning	9	6.5.2	Etterlatte barn	19
3.2	Gjeldende rett	9	6.5.3	Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser	19
3.3	Bakgrunn og vurdering	10	6.5.4	Økonomiske og administrative konsekvenser	21
3.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	10	7	Avvikling av særskilte bestemmelser for flyktninger – endring i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse	22
4	Oppheving av retten til grunnstønad til fordyret kosthold for personer med non-cøliakisk gluten-sensitivitet	11	8	Supplerende stønad til personer med kort botid i Norge	23
4.1	Innledning	11	8.1	Bakgrunn og gjeldende rett	23
4.2	Gjeldende rett	11	8.2	Tilpasning av stønadsnivået	23
4.3	Departementets vurdering og forslag	11	8.2.1	Bakgrunn	23
4.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	12	8.2.2	Departementets vurdering og forslag	23
5	Endring i reglene om samordning av dagpenger under arbeidsløshet mot andre ytelser fra folketrygden – folketrygdloven §§ 4-24 og 4-25	13	8.2.3	Økonomiske og administrative konsekvenser	23
5.1	Innledning	13	9	Endringer i reglene om arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret	24
5.2	Gjeldende rett	13	9.1	Innledning	24
5.3	Bakgrunn og vurdering	14	9.2	Gjeldende rett	24
5.4	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	15	9.3	Høring	24
			9.3.1	Forslagene i høringen	24
			9.3.2	Høringen	25
			9.4	Departementets vurdering og forslag	25
			9.4.1	Navneendring og regelteknisk endring i folketrygdloven § 25-1 ...	25
			9.4.2	Endringer i folketrygdloven § 25-1 om meldeplikt for oppdragsgivere om frilansere	25
			9.4.3	Endringer i folketrygdloven § 25-1 om tilgang og vilkår for dette	26

9.4.4	Endringer i folketrygdloven § 25-3 om gebyr og tvangsmulkt	27	13	Retting av henvisning i overgangsregler i lov 20. desember 2019 nr. 84	36
9.4.5	Endringer i folketrygdloven § 25-10 om arbeidsgivers opplysningsplikt	27	14	Merknader til de enkelte bestemmelsene	37
9.5	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	27	14.1	Merknader til endringene i lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs	37
10	Endringer i lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs	29	14.2	Merknader til endring i lov om Statens pensjonskasse	37
10.1	Innledning	29	14.3	Merknader til endring i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.	37
10.2	Høringen	29	14.4	Merknader til endringene i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser	38
10.3	Nye regler for forvaltning av reguleringsfondet	29	14.5	Merknader til endring i lov om pensjonsordning for sykepleiere	38
10.3.1	Bakgrunn – gjeldende rett	29	14.6	Merknader til endringene i folketrygdloven	38
10.3.2	Departementets forslag	30	14.7	Merknader i til endringene i lov om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg	40
10.3.3	Høringsinstansenes syn	30	14.8	Merknader til endringene i lov om avtalefestet pensjon til medlemmer av Statens pensjonskasse	40
10.3.4	Departementets vurdering og forslag	31	14.9	Merknader til endringene i lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover	40
10.4	Administrative oppgaver flyttes fra styret til administrasjonen i PTS	31	14.10	Merknader til ikrafttredelse og overgangsregler	41
10.4.1	Bakgrunn – gjeldende rett	31			
10.4.2	Departementets forslag	31			
10.4.3	Høringsinstansenes syn	31			
10.4.4	Departementets vurdering og forslag	31			
10.5	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	32			
11	Endringer i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser	33			
11.1	Innledning	33			
11.2	Gjeldende rett	33			
11.3	Høring	33			
11.4	Departementets vurdering og forslag	34			
12	Endringer i lov om Statens pensjonskasse, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere	35			
				Forslag til lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover	43

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 27 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2020)

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 6. november 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og sosialdepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag til endringer i følgende lover:

- lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs
  - lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse
  - lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.
  - lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven)
  - lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere
  - lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
  - lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg
  - lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon til medlemmer av Statens pensjonskasse
  - lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover
- Proposisjonens punkt 2, 3 og 4 gjelder lovendringer som er nødvendige for å følge opp forslag som er fremmet i Prop. 1 S (2020–2021) Statsbudsjettet:
- Nytt siste ledd i folketrygdloven § 4-6 (dagpenger under utdanning, opplæring, etablering av egen virksomhet m.v.), som gir departementet adgang til i forskrift å fastsette at dagpenger under arbeidsløshet uten hinder av § 4-6 første ledd kan kombineres med utdanning eller opplæring. Forskriftshjemmen foreslås å gjelde midlertidig fram til 1. juli 2021.
  - Endringer i folketrygdloven §§ 4-10 og 4-20. Det foreslås å øke varigheten på forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger under arbeidsløshet ved selvforskyldt ledighet.
  - Forslag om oppheving av retten til grunnstønad til fordyret kosthold for personer med non-cøliakisk glutensensitivitet, jf. folketrygdloven § 6-3 andre ledd.

I punkt 5 foreslås en omredigering av folketrygdloven §§ 4-25 og 4-25, og at det presiseres i § 4-25 at dagpengene også skal samordnes mot reduserte pleiepenger, omsorgspenger og opplæringspenger etter folketrygdloven kapittel 9. Forslaget ble sendt på høring 19. september 2019.

Punkt 6 og 7 gjelder forslag om å avvikle de særskilte bestemmelsene i folketrygdloven for etterlatte flyktninger, og de særskilte bestemmelsene for flyktninger ved beregningen av avtalefestet pensjon (AFP) for medlemmer i Statens pensjonskasse. Særreglene for flyktninger er vedtatt opphevet for de fleste ytelser i folketrygden, se lov 20. desember 2019 nr. 84, jf. Prop. 10 L (2019–2020) og Innst. 80 L (2019–2020). Forslaget i proposisjonen her er en oppfølging av forslag fra et ekspertutvalg i NOU 2017: 3, som ble sendt på høring 23. februar 2017. Forslaget må ses i sammenheng med Prop. 13 L (2020–2021).

I punkt 8 foreslås endringer i reglene om stønadsnivå i ordningen med supplerende stønad. Forslaget er av teknisk karakter og har ikke vært på høring.

I punkt 9 legges det fram forslag til endringer i folketrygdloven kapittel 25 i reglene om arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret. Forslaget ble sendt på høring 25. juni 2020.

Punkt 10 gjelder forslag til endringer i lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs. Det foreslås at styret i pensjonstrygden for sjømenn (PTS) får kompetanse til å fastsette reglementet for forvaltning av ordningens reguleringsfond, og at oppgaver av mer administrativ art som i dag ligger til styret i PTS, legges til PTS ved daglig leder. Forslaget ble sendt på høring 14. september 2020.

Punkt 11 gjelder endring av samordningsloven § 24 a nr. 9 og samordningsloven § 24 c nr. 5 slik at også oppdatering av pensjonsgrad etter folketrygdloven § 20-16 omfattes av bestemmelsene. Pensjonsleverandørene ble forelagt problemstillingen 28. september 2020.

Forslaget i punkt 12 gjelder endringer i lov om Statens pensjonskasse, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere. Endringen følger opp et anmodningsvedtak fra Stortinget som følge av behandlingen av Prop. 2 L (2020–2021) Endringer i lov om endring i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (forlengelse av midlertidig unntak fra avkortingsreglene for alderspensjon som følge av covid-19).

I punkt 13 foreslås retting av overgangsregler i lov 20. desember 2019 nr. 84, del V punkt 6 siste punktum.

2 Midlertidig forskriftshjemmel – utvidet mulighet for å kunne kombinere dagpenger under arbeidsløshet med utdanning eller opplæring – folketrygdloven § 4-6

2.1 Innledning

Ved kongelig resolusjon av 22. april 2020 ble det gitt en midlertidig adgang i § 2-8 i forskrift om endring i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien, til å kombinere dagpenger med utdanning eller opplæring. Bestemmelsen i § 2-8 ble gitt som et generelt unntak fra folketrygdlovens hovedregel om at dagpenger ikke kan ytes når dagpengemottakeren tar utdanning eller gjennomgår opplæring. Den midlertidige ordningen ble opprinnelig vedtatt å skulle opphøre 1. september 2020, men ble forlenget, slik at den nå gjelder til 1. januar 2021.

Det midlertidige opplæringsunntaket ble gitt med hjemmel i folketrygdloven § 25-16 første ledd, som ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmenfarlig smittsom sykdom gir Kongen i statsråd hjemmel til å gi forskrift om utvidelse av trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter folketrygdloven.

Regjeringen arbeider nå med forslag til et nytt, permanent regelverk om å kunne ta utdanning mens man mottar dagpenger under arbeidsløshet. Dersom et slikt regelverk ikke er trådt i kraft med virkning fra 1. januar 2021, har regjeringen gitt uttrykk for at den er innstilt på å forlenge dagens midlertidige ordning fram til nytt regelverk kan iverksettes. En slik forlengelse vil i så fall være begrunnet med at det for dagpengemottakerne og Arbeids- og velferdsetaten vil være problematisk å forholde seg til en mellomliggende periode der det ordinære dagpengeregelverkets regler for dagpenger og opplæring igjen gjelder, før et eventuelt nytt regelverk trer i kraft. Det kan være tvilsomt om folketrygdloven § 25-16 første ledd, som gir hjemmel til å utvide trygdens ansvar ved utbrudd av allmenfarlig smittsom sykdom, gir hjemmel til å forlenge den midlertidige ordningen når forlengelsen gjøres av administrative årsaker og ikke av hensyn til den pågående covid-19-pandemien. For å kunne forlenge ordningen, fore-

slår regjeringen derfor en midlertidig forskriftshjemmel i dagpengekapittelet i folketrygdloven for å kunne fravike hovedregelen om at dagpenger ikke kan kombineres med opplæring.

2.2 Gjeldende rett

Etter folketrygdloven § 4-6 første ledd første punktum er utgangspunktet at det ikke kan ytes dagpenger til dagpengemottakere som tar opplæring eller utdanning. Departementet kan imidlertid gjøre unntak i forskrift for deltakelse i opplæring utenfor normal arbeidstid, utdanning av kortere varighet innenfor normal arbeidstid, deltakelse i arbeidsmarkedstiltak og deltakelse i introduksjonsprogram etter introduksjonsloven. Slike unntaksbestemmelser er gitt i forskrift 16. september 1998 nr. 890 (dagpengeforskriften) § 4-3.

Nedstengningen av samfunnet i forbindelse med covid-19-utbruddet på vårparten 2020, medførte at antallet arbeidsledige og permitterte økte markant. Regjeringen så behovet for at de mange ledige og permitterte i kjølvannet av pandemien skulle få anledning til raskt å sette i gang med kompetansefremmende tiltak. Den 22. april vedtok Kongen i statsråd derfor en adgang for dagpengemottakere til uten hinder av folketrygdloven § 4-6 første ledd første punktum å kunne kombinere dagpenger med utdanning eller opplæring. Adgangen gjelder ikke dagpengemottakere som på tidspunktet for ledigheten eller permitteringen mottok ytelser fra Statens lånekasse for utdanning. Dagpengemottakerne som benytter seg av ordningen, må fortsatt være aktive arbeidssøkere og avbryte opplæringen ved tilbud om høvelig arbeid. Kravet i dagpengeforskriften § 4-3 første ledd tredje punktum om forutgående søknad til Arbeids- og velferdsetaten, gjelder ikke, slik at dagpengemottakerne kan påbegynne/fortsette sin opplæring uten å måtte søke i forkant. Det midlertidige opplæringsunntaket ble gitt som § 2-8 i forskrift om endring i midlertidig forskrift

20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien.

Forskriftshjemmelen i folketrygdloven § 4-6 gir kun hjemmel til å forskriftsfeste unntak innenfor opplæringskategoriene som nevnes i bestemmelsen. Bestemmelsen gir ikke hjemmel til å gi et generelt unntak i forskrift til å kunne kombinere all type opplæring med dagpenger. Forskriften ble derfor gitt med hjemmel i folketrygdloven § 25-16 første ledd, som ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmenfarlig smittsom sykdom gir Kongen i statsråd hjemmel til å gi forskrift om utvidelse av trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter folketrygdloven.

Den midlertidige forskriftsbestemmelsen ble opprinnelig gitt virkning til 1. september 2020. Ved forskrift 13. juli 2020 nr. 1625 ble unntaket i bestemmelsen forlenget, slik at den nå gjelder til 1. januar 2021, jf. forskrift om virkningstidspunkt for bestemmelsene i kapittel 2 i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien § 8.

2.3 Bakgrunn og vurdering

Regjeringen har i forbindelse med frontfagsoppgjøret 2020 uttalt at den arbeider med å utforme et forslag til et nytt permanent regelverk for å kunne ta utdanning mens man mottar dagpenger under arbeidsløshet. Regjeringen har videre gitt uttrykk for at dersom et slikt regelverk ikke er vedtatt med ikrafttredelse 1. januar 2021, er den innstilt på å forlenge den midlertidige ordningen fram til et nytt regelverk kan iverksettes.

Dersom det ordinære regelverket for dagpenger og utdanning/opplæring skal gjelde i en mellomfase før ikrafttredelsen av et eventuelt endret regelverk, vil dette skape problemer for saksbehandlingen i Arbeids- og velferdsetaten. Etaten vil da på kort tid måtte forholde seg til tre ulike regelsett i sine saksbehandlingssystemer.

Tilsvarende vil dagpengemottakerne potensielt måtte forholde seg til tre ulike unntaksregimer innenfor samme dagpengeperiode. For å unngå en slik kompliserende mellomperiode, bør det gis adgang til å kunne forlenge den midlertidige ordningen til nytt regelverk er etablert.

Det midlertidige opplæringsunntaket var direkte foranlediget av covid-19-pandemien og den høye ledigheten i kjølvannet av nedstengingen. Bestemmelsen ble derfor gitt med hjemmel i folketrygdloven § 25-16 første ledd. En eventuell senere forlengelse av ordningen vil imidlertid ikke primært være begrunnet med pandemien eller konsekvensene av denne. Hovedsakelig vil en slik forlengelse være begrunnet med hensynet til Arbeids- og velferdsetaten og arbeidssøkerne, slik at etaten og brukerne unngår en kompliserende mellomperiode der det opprinnelige regelverket igjen skal gjelde. Folketrygdloven § 25-16 første ledd antas ikke å kunne benyttes for å forlenge ordningen når begrunnelsen for forlengelsen ikke er covid-19-relatert.

Regjeringen foreslår derfor en midlertidig forskriftshjemmel i folketrygdloven § 4-6 som gir en tidsbegrenset adgang til å fravike § 4-6 første ledd, slik at dagpenger fritt kan kombineres med opplæring. Den tidsbegrensede adgangen foreslås å opphøre 1. juli 2021.

2.4 Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget antas å ikke ha administrative konsekvenser.

Forlengelse av den midlertidige dagpengeordningen kan medføre at noen flere søker om dagpenger framfor å benytte Lånekassens tilbud, eller at noen mottar dagpenger i en lengre periode enn de ellers ville gjort. På svært usikkert grunnlag anslås forlengelsen av dagpengeordningen å øke utgiftene til dagpenger med om lag 100 mill. kroner.

3 Økning av varigheten på forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger under arbeidsløshet ved selvforskyldt ledighet

3.1 Innledning

Et grunnleggende vilkår for å ha rett til dagpenger under arbeidsløshet, er å være reell arbeidssøker. Det innebærer at man aktivt må søke arbeid, må være arbeidsfør, villig og i stand til å ta ethvert arbeid, på heltid eller deltid, hvor som helst i landet. Arbeidsløse som på ulike måter selv har forårsaket ledigheten, kan ilegges sanksjoner i form av forlenget ventetid for dagpenger i starten av en stønadperiode, og tidsbegrenset bortfall av dagpengene. Sanksjonene underbygger kravet om å være reell arbeidssøker. Det er rimelig at de som selv kan lastes for at de er blitt arbeidsløse eller for at de forblir uten arbeid, selv bærer en stor del av den økonomiske byrden ved å være uten arbeidsinntekt. For ytterligere å understreke ansvaret for egen arbeidsløshet, foreslår departementet å skjerpe sanksjonene, ved å øke varigheten på forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall fra tolv til atten uker ved første gangs sanksjon.

3.2 Gjeldende rett

Etter folketrygdloven § 4-10, kan det vedtas forlenget ventetid på tolv uker når dagpengesøkeren uten rimelig grunn selv har sagt opp eller sluttet i arbeidet, er avskjediget eller oppsagt på grunn av forhold han eller hun kan bebreides for, eller uten rimelig grunn har nektet å motta tilbud om arbeid, jf. § 4-20 første ledd bokstav a til c. Forlenget ventetid er altså en sanksjon mot selvforskyldt arbeidsløshet.

Tilsvarende kan det vedtas et tidsbegrenset bortfall av dagpenger dersom dagpengemottaker uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om jobb, jf. folketrygdloven § 4-20 første ledd bokstav a til c, eller nekter å motta tilbud om arbeidsmarkedstiltak, jf. § 4-20 første ledd bokstav d.

De samme forholdene som gir grunnlag for forlenget ventetid etter § 4-10, gir altså også grunnlag for tidsbegrenset bortfall etter § 4-20.

Vedtaket om forlenget ventetid eller tidsbegrenset bortfall kan bare fastsettes for forhold som ligger mindre enn seks måneder tilbake i tid. Ved gjentakelser kan økt varighet bare gis når det tidligere er fattet vedtak om forlenget ventetid eller tidsbegrenset bortfall.

Dersom det inntreffer slike sanksjonsbetingende forhold to eller flere ganger innenfor en periode på tolv måneder, forlenges ventetiden til seks måneder.

Det kan også vedtas tidsbegrenset bortfall når en arbeidssøker med dagpenger uten rimelig grunn lar være å møte etter innkalling til Arbeids- og velferdsetaten. Bortfallsperioden er da fire uker. Lar dagpengemottakeren være å møte flere ganger innenfor en tolv månedersperiode, øker bortfallsperioden til åtte uker andre gang man ikke møter, og deretter til tolv uker. Grunnen til at bortfallsperioden her er kortere, er at unnlatsen av å møte etter innkalling anses som mindre graverende enn å bli eller forbli selvforskyldt arbeidsløs. Det er dermed forholdsmessighet mellom unnlatsen og sanksjonen.

Bestemmelsene om forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall understøtter dels det helt grunnleggende vilkåret i dagpengeordningen om å være reell arbeidssøker, dvs. aktivt arbeidssøkende, villig og i stand til å ta ethvert arbeid, hvor som helst i landet, på hel- eller deltid. Dels har sanksjonsreglene som formål å gi insentiver til å forbli i arbeid, og dels skal sanksjonene hindre at dagpengene finansierer den enkeltes tilpasninger på arbeidsmarkedet. Sanksjonene skal bl.a. hindre at noen avslutter et arbeidsforhold og velger å gå ledig med dagpenger framfor å ha eller ta lønnet arbeid.

Forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall innebærer at den enkeltes stønadperiode blir forkortet tilsvarende vente- eller bortfallsperioden. Perioder med forlenget ventetid og med tidsbegrenset bortfall kan bare avvikles i perioder hvor dagpengemottaker ellers fyller vilkårene for rett til dagpenger.

3.3 Bakgrunn og vurdering

Retten til dagpenger forutsetter ingen vurdering fra en uavhengig tredjeperson. Det vi si at skillet mellom selvforskyldt og ikke selvforskyldt ledighet kan påvirkes av den enkelte i samarbeid med arbeidsgiver. Å stille krav om uforskyldt ledighet som inngangsvilkår for rett til dagpenger, kan derfor slå svært ulikt ut. Det er heller ikke rimelig at personer som har tjent opp rett til dagpenger over lang tid, skal forventes å gå lenge uten inntekt. Derfor er det ikke rimelig å avskjære retten til dagpenger helt. Personer som frivillig har sagt opp eller på annen måte selv er skyld i at de er uten arbeid, kan derfor innvilges dagpenger. Et grunnleggende vilkår for rett til dagpenger, er kravet om å være reell arbeidssøker, jf. folketrygdloven § 4-5. Dagpengemottakere som uten rimelig grunn har avsluttet et arbeidsforhold, eller som takker nei til tilbud om arbeid, kan derfor få vedtak om forlenget ventetid eller tidsbegrenset bortfall. Dermed kan man hindre at personer som reelt sett ikke ønsker å jobbe, får like mye dagpenger som de som er helt uten skyld i arbeidsløsheten. Det er rimelig at de som selv velger å bli eller forbli uten arbeid, bærer en større del av den økonomiske risikoen ved å være uten arbeid.

Lengre ventetid og bortfallsperioder som forkorter dagpengeperioden, kan til en viss grad øke risikoen for tilstrømming til andre økonomiske ytelser, som sosialhjelp eller helserelaterte ytelser. Med utgangspunkt i dagpengeordningens funksjon som forsikringssystem, bør ikke personer som selv er skyld i at de er uten arbeid, få like mye dagpenger som uforskyldt ledige. I dette perspektivet er en eventuell overvelting til andre ytelser for en periode en konsekvens som bør aksepteres.

Det er viktig å opprettholde insentivene i dagpengeordningen til å ta eller beholde inntektsgivende arbeid. Bruk av eller trussel om bruk av sanksjoner bidrar til dette. Gjennom strengere sanksjoner vil det bli vanskeligere uten rimelig grunn å si opp eller takke nei til arbeid. Dette kan bidra til å styrke arbeidsinsentivene i dagpengeordningen.

På bakgrunn av dette foreslås bestemmelsene om forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall endret slik at det første gang et sanksjonsbetingende forhold inntreffer, kan ilegges 18 uker forlenget ventetid eller bortfall, og seks måneder når et forhold inntreffer to eller flere ganger innenfor en periode på tolv måneder. Vilkåret om at det sanksjonsbetingende forholdet må ha inntruffet i løpet av de siste seks månedene, jf. folketrygdloven § 4-10 fjerde ledd og § 4-20 sjette ledd, foreslås ikke endret.

Som det framgår ovenfor, er det etter gjeldende rett nær sammenheng mellom reglene om forlenget ventetid og reglene om tidsbegrenset bortfall, og slik har det tradisjonelt vært. Det er i hovedsak de samme forholdene som gir grunnlag for illeggelse av sanksjon, og sanksjonen blir strengere ved økende antall tilfeller av sanksjonsbetingende forhold. Det er ikke rimelig at samme forhold medfører ulik sanksjon. Hensynet til at like forhold bør gi lik sanksjon taler for å opprettholde sammenhengen mellom folketrygdloven §§ 4-10 og 4-20. Det vises for øvrig til de vurderingene som ble lagt til grunn for endringene av bestemmelsene f.o.m. 1. januar 2016, jf. Prop. 11 L (2015–2016).

Den mildere sanksjonsbestemmelsen som gjelder manglende frammøte etter innkalling til Arbeids- og velferdsetaten, jf. folketrygdloven § 4-20 fjerde ledd, foreslås ikke endret.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 4-10 og § 4-20.

3.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

---

Departementet foreslår at endringene skal tre i kraft 1. januar 2021, og gjøres gjeldende for alle dagpengemottakere med sanksjonsbetingende forhold som inntreffer etter ikrafttredelsen. Dette innebærer at de skjerpede reglene om sanksjoner får virkning også for løpende dagpengevedtak fra før 1. januar 2021.

Forslaget er anslått å gi en reduksjon i dagpengeutbetalingene på om lag 180 mill. kroner.

4 Oppheving av retten til grunnstønad til fordyret kosthold for personer med non-cøliakisk glutensensitivitet

4.1 Innledning

Formålet med grunnstønad etter folketrygdloven er å gi økonomisk kompensasjon for visse ekstrautgifter på grunn av varig sykdom, skade eller lyte. Det kan gis grunnstønad til fordyret kosthold ved nødvendig spesialdiett som er vitenskapelig dokumentert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis for den aktuelle diagnosen etter folketrygdloven § 6-3 første ledd bokstav f. I tillegg har det vært gitt grunnstønad til personer med non-cøliakisk glutensensitivitet¹, jf. folketrygdloven § 6-3 andre ledd. Helsedirektoratet vurderer at det per i dag ikke finnes noen etablert eller enhetlig spesialdiett for non-cøliakisk glutensensitivitet som er anerkjent i medisinsk praksis. Departementet foreslår derfor at unntaket i § 6-3 andre ledd oppheves fra 1. juni 2021.

4.2 Gjeldende rett

Det kan tilstås grunnstønad til et medlem som etter hensiktsmessig behandling fortsatt har varig sykdom, skade eller lyte, og som derfor har nødvendige ekstrautgifter. Grunnstønad gis etter seks satser, og listen over hvilke utgifter som kan dekkes, er uttømmende regulert i folketrygdloven § 6-3. Grunnstønad til fordyret kosthold ved nødvendig spesialdiett som er vitenskapelig dokumentert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis for den aktuelle diagnosen ytes etter folketrygdloven § 6-3 bokstav f.

Departementet foreslo i Prop. 1 S (2018–2019) at grunnstønad til fordyret kosthold på grunn av cøliaki skulle gis med sats 1 (8 232 kroner per år) i stedet for sats 4 (24 252 kroner per år). Regjeringen foreslo også at grunnstønad til personer med non-cøliakisk glutensensitivitet skulle opphøre. Bakgrunnen var at medisinske fagmiljøer mente at non-cøliakisk glutensensitivitet ikke

kunne anses som en sykdom som er vitenskapelig basert og alminnelig anerkjent. Som følge av budsjettavtalen mellom regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, og Kristelig folkeparti om statsbudsjettet for 2019, ble satsen for grunnstønad til fordyret kosthold ved glutenfri kost grunnet cøliaki og andre glutenintoleranser fra 1. mars 2019 satt til sats 3 for personer i alderen 5–30 år og sats 2 for øvrige aldersgrupper, mot tidligere sats 4. Personer med non-cøliakisk glutensensitivitet skulle fortsatt motta grunnstønad. Det ble derfor gitt et eget unntak i folketrygdloven § 6-3 andre ledd som ga rett til grunnstønad til denne gruppen. Se Innst. 93 L (2018–2019) og Innst. 2 S (2018–2019) punkt 3.1.2.1 for bakgrunn. Satsene for begge grupper ble for øvrig redusert til sats 2 (personer i alderen 5–30 år) og sats 1 (øvrige) fra 1. april 2020. Sats 1 tilsvarer 8 232 kroner per år og sats 2 tilsvarer 12 564 kroner per år. Satsen er foreslått nominelt videreført i 2021.

4.3 Departementets vurdering og forslag

Etter folketrygdloven har det som hovedregel vært en forutsetning for å få grunnstønad til fordyret kosthold at nødvendigheten av spesialdiett for den aktuelle sykdomsdiagnosen er vitenskapelig dokumentert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis. Ut fra tilgjengelig informasjon og forskning er vurderingen at non-cøliakisk glutensensitivitet ikke er objektivt diagnostiserbart, og det finnes ingen egen diagnosekode i ICD-10-systemet². Helsedirektoratet vurderer at det per i dag ikke finnes noen etablert eller enhetlig spesialdiett for non-cøliakisk glutensensitivitet.

Departementet vurderer på denne bakgrunn at siden personer med non-cøliakisk glutensensitivitet ikke oppfyller hovedregelen om rett til

¹ I folketrygdloven er betegnelsen non-cøliakisk glutenintoleranse brukt. Non-cøliakisk glutensensitivitet er nå ansett som den korrekte betegnelsen.

² ICD-kodeverket er den internasjonale statistiske klassifikasjonen av sykdommer og beslektede helseproblemer, utgitt av Verdens helseorganisasjon (WHO).

grunnstønad, bør det særlige unntaket for denne gruppen som ble innført fra 1. mars 2019 oppheves. Det foreslås ingen endringer i retten til grunnstønad for personer med cøliaki.

Som det framgår nedenfor, foreslås endringen å tre i kraft fra 1. juni 2021 for både nye og løpende tilfeller. Det er presisert i folketrygdloven § 25-14 at rettigheter kan endres, innskrenkes eller oppheves ved senere lov. Når det gjelder endringer i etablerte rettigheter eller posisjoner, må dette skje innen de skranker som Grunnloven § 97 setter. Utgangspunktet er at lovgiver har et vesentlig handlingsrom i lys av de hensyn som ligger bak Grunnloven § 75 a og d. Selv om grunnstønadsordningen kan tenkes å ha et svakere grunnlovsværn enn pensjonsrettigheter, legger departementet til grunn at lovgiver som utgangspunkt ikke står helt fritt til å oppheve en hvilken som helst regel om grunnstønad for løpende tilfeller. I henhold til etablert rettspraksis er det avgjørende om inngrepet det legges opp til vil være «sterkt urimelig eller urettferdig». Departementet viser blant annet til at endringen som her foreslås, rammer en gruppe som ikke står i en utsatt økonomisk situasjon som sådan, tapet er relativt beskjeden, og man befinner seg i randsonen av grunnstønadsordningen. På denne bakgrunn legges det til grunn at endringen er innenfor lovgivers handlefrihet og ikke kommer i konflikt med grunnlovsværnet.

Departementet viser til lovforslaget, oppheving av folketrygdloven § 6-3 andre ledd.

4.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

---

Det foreslås at endringen trer i kraft fra 1. juni 2021, og at endringen gjelder for nye og løpende saker. Personer som per i dag mottar stønaden, får dermed noe tid til å forberede seg på endringen.

På usikkert grunnlag anslås endringen å gi en innsparing på 18,7 mill. kroner i 2021, med en helårseffekt på 32 mill. kroner. Det er ikke mulig å skille mellom personer som mottar grunnstønad på grunn av cøliaki og non-cøliakisk glutensensitivitet i etatens systemer. Det vil derfor før iverksettelse av forslaget være en administrativ engangskostnad knyttet til manuell gjennomgang av sakene for å identifisere mottakere med non-cøliakisk glutensensitivitet. Denne engangskostnaden anslås å være minst 3 mill. kroner. I tillegg til dette vil det være engangskostnader til behandling av sakene. Størsteparten av denne behandlingen vil skje gjennom automatiske prosesser og vil kreve systemutvikling og tilhørende testing. Det må også påregnes manuelt merarbeid. Arbeids- og velferdsetaten vil få en administrativ innsparing ved at disse sakene ikke lenger skal innvilges.

5 Endring i reglene om samordning av dagpenger under arbeidsløshet mot andre ytelser fra folketrygden – folketrygdloven §§ 4-24 og 4-25

5.1 Innledning

For å legge til rette for mer selvhjulpne brukere og en enklere saksbehandling, er det et mål å forenkle regelverket og lovspråket. Regjeringen foreslår derfor lovtekniske og språklige forenklinger i samordningsbestemmelsene for dagpenger under arbeidsløshet i folketrygdloven §§ 4-24 og 4-25. I tillegg foreslås det at også pleiepenger, omsorgspenger og opplæringspenger etter folketrygdloven kapittel 9, som ved en feil falt ut av listen over reduserte folketrygdytelser som dagpengene skal samordnes mot, blir tatt inn igjen i § 4-25.

5.2 Gjeldende rett

Reglene om hvordan dagpenger under arbeidsløshet skal samordnes mot andre folketrygdytelser og avtalefestet pensjon (AFP) er gitt i folketrygdloven §§ 4-24 og 4-25.

Folketrygdloven § 4-24 gir regler om hvordan dagpengene skal samordnes mot andre fulle ytelser fra folketrygdloven og avtalefestet pensjon (AFP), mens § 4-25 gir regler om hvordan dagpengene skal samordnes mot reduserte ytelser. Regler om samordning skal hindre at flere ytelser hver for seg gir dekning for det samme inntekts-tapet. Etter § 4-24 faller hele retten til dagpenger bort, mens retten bare vil falle delvis bort etter § 4-25.

Samordning mot fulle ytelser

Første ledd i § 4-24 gir uttrykk for et generelt prinsipp i trygdlovgivningen om at den som har rett til flere fulle ytelser kan velge den ytelsen som er gunstigst for vedkommende. I andre ledd er det tatt inn en liste over ytelser som fører til at retten til å få dagpenger faller bort om man mottar disse for samme tidsrom. Følgende ytelser er nevnt i andre ledd: Sykepenger, uføretrygd, foreldre-

penger, svangerskapspenger eller stønad under arbeidsløshet fra Garantikassen for fiskere.

Bestemmelsen om bortfall av dagpenger i andre ledd er tatt inn av informasjonshensyn, og er en konkretisering av prinsippet i første ledd om at det ikke skal ytes to eller flere fulle ytelser samtidig. Listen i § 4-24 andre ledd er ikke ment å være uttømmende, og de ytelsene som nevnes spesifikt i andre ledd er fulle ytelser som man normalt ikke kan oppfylle vilkårene for samtidig som man fyller vilkårene for fulle dagpenger. For eksempel er det et vilkår for rett til dagpenger at man er arbeidsfør, mens det for eksempel for uføretrygd er et vilkår at man er arbeidsufør, og for foreldrepenger er det et vilkår at man er hjemme med omsorg for barn mens en dagpengemottaker skal være reell arbeidssøker.

Ved lovvedtak 17. desember 2010 nr. 800, som trådte i kraft 1. januar 2011, er det forutsatt at dagpengene ikke skal samordnes mot alderspensjon fra folketrygden. Etter gjeldende praksis vil heller ikke full barnepensjon etter kapittel 18 føre til at dagpengene faller helt bort, men dagpengene vil her kun reduseres med det beløpet barnepensjonen utgjør.

Samordning mot reduserte ytelser

I folketrygdloven § 4-25 er det gitt regler for samordning mot reduserte ytelser fra folketrygdloven og AFP. Bestemmelsen inneholder en liste over hvilke reduserte ytelser dagpengene skal samordnes mot. Denne listen er, i motsetning til listen over ytelser i § 4-24, ment å være uttømmende. Dagpengene avkortes i utgangspunktet krone for krone mot reduserte sykepenger, uføretrygd, foreldrepenger og svangerskapspenger. Summen av dagpenger og den andre ytelsen skal likevel ikke utgjøre mindre enn fulle dagpenger. Barnetillegg holdes etter gjeldende praksis utenfor samordningen.

Det er også bestemmelser om samordning av ulike trygdeytelser i andre deler av folketrygd-

loven. Selv om det ikke framgår av § 4-25 at dagpengene samordnes mot en konkret ytelse, betyr derfor ikke det at begge ytelsene vil utbetales uten reduksjon. Det kan være særlige regler i andre deler av folketrygdloven som innebærer at den andre ytelsen vil reduseres mot dagpenger, se bl.a. folketrygdloven 15-9 tredje ledd.

5.3 Bakgrunn og vurdering

Samordning mot fulle ytelser

Det er viktig at regelverket i folketrygdloven er utformet slik at det lønner seg å være i arbeid framfor å motta trygdeytelser. Ordninger som innebærer at en person kan motta mer enn 100 prosent trygdeytelse, støtter ikke opp om dette. Det er derfor et generelt prinsipp i folketrygdloven at en ikke skal kunne motta mer enn én full ytelse.

I forarbeidene (Ot.prp. nr. 35 (1995–96) pkt. 10.2.2) er bestemmelsen om samordning av dagpenger med andre fulle trygdeytelser omtalt slik:

«Første ledd er nytt, og gir uttrykk for et generelt prinsipp i trygdelovgivningen, om at den som samtidig fyller vilkårene for flere fulle ytelser, kan velge den som er gunstigst for vedkommende.»

Det er her lagt til grunn at det gjelder et ulovfestet prinsipp om valgfrihet, dvs. underforstått at man ikke skal kunne motta mer enn én full ytelse som skal dekke samme inntektstap i samme tidsrom.

Også Trygdelovutvalget la til grunn at det eksisterer et slikt generelt ulovfestet prinsipp, jf. eksempelvis utvalgets merknad til § 5-15 første ledd (som gjelder fødselspenger, adopsjonspenger mv):

«Utkastets første ledd gjelder forholdet mellom de forskjellige ytelsene i kapittel 5. Bestemmelsen vil vel bare regulere forholdet mellom fødselspenger og adopsjonspenger, som er på samme nivå. Hovedhensikten vil derfor være å slå fast at en person ikke har rett til begge ytelser samtidig.»

Spesifikke samordningshjemler i folketrygdloven må derfor ses på som en konkretisering av det ulovfestede prinsipp om at det også uten positiv lovhjemmel må kunne samordnes mot andre ytelser som dekker samme formål (samme inntektstap) for samme tidsrom. Det er altså ikke

direkte forutsatt at en samordning mellom folketrygdytelse krever positiv lovhjemmel. Det er likevel hensiktsmessig å ha denne type bestemmelser i loven for å sikre ensartet praksis og et tydelig regelverk.

En konkretisering av det generelle prinsippet om at det ikke skal ytes to eller flere fulle ytelser samtidig i folketrygdloven § 4-24 andre ledd, kan dermed ikke tas til inntekt for en antitetisk fortolkning i den forstand at det dermed ikke er hjemmel for å samordne mot en ytelse som ikke uttrykkelig er nevnt i den listen av ytelser som er tatt inn i bestemmelsene. For eksempel er ikke arbeidsavklaringspenger, pleiepenger, omsorgspenger og opplæringspenger nevnt i § 4-24 andre ledd. Dette er likevel ikke til hinder for at det kan samordnes mot disse ytelsene etter første ledd. Det er imidlertid forutsatt at dagpengene ikke skal samordnes mot alderspensjon fra folketrygden, se Prop. 16 L (2010–2011) punkt 4. Etter gjeldende praksis faller dagpengene heller ikke helt bort ved mottak av barnpensjon, men reduseres krone for krone.

Listen over ytelser i andre ledd ble i utgangspunktet tatt inn i bestemmelsen av informasjonshensyn. At listen ikke er uttømmende, vil etter departementets vurdering i praksis virke mer forvirrende enn oppklarende ved at regelverket lett vil kunne misforstås. Den tilsvarende samordningsbestemmelsen for arbeidsavklaringspenger i folketrygdloven § 11-27, er utformet slik at den har en generell regel om at en stønadsmottaker som har rett til arbeidsavklaringspenger og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygdytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan velge ytelse. I tillegg er det presisert tydelig at ytelsen ikke faller bort eller reduseres når man mottar alderspensjon, og at dagpengene vil reduseres krone for krone mot mottatt barnpensjon. Denne måten å utforme bestemmelsen på, gjør det enklere å forstå prinsippene for samordning.

En person som er helt sykemeldt fra en deltidsstilling får innvilget fulle sykepenger på grunnlag av inntekten fra det aktuelle deltidsarbeidet. Eventuell inntekt fra andre deltidsstillinger vil i slike tilfeller ikke inngå ved beregningen av sykepene. Tilsvarende vil også gjelde når man mottar fulle svangerskapspenger på grunnlag av en deltidsstilling. I folketrygdloven § 11-27 andre ledd er det derfor tatt inn særlige regler om at fulle sykepenger og fulle svangerskapspenger av deltidsstilling ikke anses som en full ytelse, men skal behandles som en redusert ytelse etter reglene i § 11-28.

Etter departementets vurdering er det naturlig at fulle sykepenger og fulle svangerskapspenges av deltidsstilling på samme måte også behandles som en redusert ytelse når dagpengene samordnes mot disse. Departementet foreslår derfor at det, på samme måte som i § 11-27 andre ledd, tas inn en bestemmelse i § 4-24 om at fulle sykepenges og fulle svangerskapspenges av deltidsstilling ikke skal anses som en full ytelse, men behandles som en redusert ytelse etter § 4-25.

Foreldrepenges som gis med 80 prosent dekning etter § 14-9 regnes etter gjeldende regler som en full ytelse og samordnes etter reglene i § 4-24. Det foreslås at dette blir presisert i lovbestemmelsen på samme måte som i § 11-27 andre ledd. En slik presisering er i tråd med gjeldende praksis.

Samordning mot reduserte ytelser

Pleiepenges, omsorgspenges og opplæringspenges lå tidligere i folketrygdlovens kapittel om sykepenges, men er fra 1. januar 1998 regulert i folketrygdloven kapittel 9. Da disse ytelsene lå i sykepengekapitlet, var de omfattet av § 4-25 første ledd bokstav a. Da ytelsene ble flyttet til folketrygdloven kapittel 9, ble listen i § 4-25 første ledd over hvilke reduserte ytelser det skal samordnes mot, ved en feil ikke oppdatert med pleiepenges, omsorgspenges og opplæringspenges.

Pleiepenges, omsorgspenges og opplæringspenges skal, på samme måte som dagpenges, kompensere for bortfall av arbeidsinntekt. Når disse stønadene gis for samme tidsrom som dagpengene, dekker de dermed det samme inntekts-

tapet. Det er ikke noen grunn til at stønadsmotakeren i akkurat disse tilfellene bør få dekket det samme inntektstapet gjennom flere ytelser, og feilen bør derfor rettes.

Høring

Departementet sendte den 19. september 2019 et forslag på alminnelig høring om å ta listen over fulle ytelser som dagpengene skal samordnes mot ut av § 4-24, slik at denne lovbestemmelsen blir utformet på samme måte som den tilsvarende bestemmelsen for arbeidsavklaringspenges i folketrygdloven § 11-27. I samme høring ble det også foreslått at reduserte pleie-, omsorgs- og opplæringspenges, som ved en feil hadde falt ut av § 4-25, tas inn igjen i listen over reduserte folketrygdtytelser som dagpengene skal samordnes mot. I tillegg ble det foreslått enkelte språklige redigeringer og forenklinger også i § 4-25.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støttet endringsforslaget. Ingen av de øvrige høringsinstansene hadde noen merknader.

5.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger opp til at endringene trer i kraft så snart det er praktisk mulig.

Endringene er i all hovedsak kun en presisering av det som allerede er gjeldende praksis. Det antas derfor at de foreslåtte endringene ikke vil ha nevneverdige budsjettmessige eller administrative konsekvenser.

6 Avvikling av særskilte bestemmelser for flyktninger – endringer i reglene for etterlatteytelser i folketrygdloven

6.1 Innledning

Folketrygdloven har særskilte bestemmelser som innebærer at flyktninger er unntatt fra lovens ordinære vilkår om botid og trygdetid. Disse bestemmelsene gjelder både unntak fra kravet om botid for i det hele tatt å ha rett til en del ytelser, og unntak fra kravet om 40 års trygdetid for å ha rett til fulle minsteytelser som garantipensjon. Reglene gjelder utelukkende personer som har formell flyktningstatus etter reglene i utlendingsloven.

Særreglene for flyktninger er vedtatt opphevet for de fleste ytelser i folketrygden, se lov 20. desember 2019 nr. 84, Prop. 10 L (2019–2020) og Innst. 80 L (2019–2020). Lovendringene er vedtatt av Stortinget, men er ikke trådt i kraft. Det tas sikte på å sette lovendringene i kraft med virkning fra 1. januar 2021.

En nærmere redegjørelse for bakgrunnen for forslaget om å avvikle særreglene for flyktninger, er gitt i Prop. 85 L (2016–2017) med forutgående høringsnotat og høringsuttalelser. I påvente av etterlattereformen har det foreløpig ikke blitt vedtatt materielle endringer av betydning for flyktningers rett til etterlatteytelser i folketrygdloven kapittel 17 og 18. Dette med unntak av botidskravet som ble økt fra tre til fem år også for rett til ytelser etter folketrygdloven kapittel 17 og 18, jf. lov 20. desember 2019 nr. 84.

Utvalget som utredet folketrygdens ytelser til etterlatte vurderte at det ikke burde gjelde andre regler for etterlatte flyktninger enn andre flyktninger. Departementet deler dette synspunktet. Det er nå lagt fram en egen lovproposisjon for Stortinget som følger opp forslagene i utredningen, men ettersom reformen er tiltenkt å tre i kraft først om noe tid, foreslår departementet i proposisjonen her at særreglene avvikles også for etterlatte flyktninger. Begrunnelsen er at departementet anser det som hensiktsmessig at avvikling av særregler for etterlatte flyktninger skjer fra samme tidspunkt som særregler for flyktninger avvikles for øvrige folketrygdtytelser. Ettersom sistnevnte endringer ikke har trådt i kraft, foreslår departementet at endringen gjennomføres

teknisk ved endringer i lov 20. desember 2019 nr. 84.

6.2 Gjeldende rett

Etter gjeldende regler har flyktninger særregler for rett til ytelser til gjenlevende ektefelle og barn. Framstillingen av gjeldende rett i dette kapitlet henviser til bestemmelsene i folketrygdloven slik de lød før lov 20. desember 2019 nr. 84 ble vedtatt av Stortinget.

Dersom den avdøde var flyktning stilles det i dag ikke krav om at vedkommende må ha hatt et forutgående medlemskap i folketrygden av en viss varighet eller ha opptjent tilleggspensjon, så lenge vedkommende var medlem i trygden da han eller hun døde, se § 17-3 første ledd bokstav c. Videre stilles det ikke krav til hvorvidt den avdøde var medlem i trygden eller ikke, dersom den etterlatte selv er flyktning og medlem i trygden, se § 17-3 tredje ledd.

Tilsvarende gjelder det ikke noe krav til forutgående medlemskap for rett til barnepensjon etter folketrygdloven kapittel 18 så lenge enten barnet eller en av foreldrene er flyktning og medlem i trygden, se § 18-2 tredje ledd.

En flyktning som er medlem i trygden, mottar i dag etterlatteytelser beregnet med full grunnpensjon og fullt særtilllegg selv om trygdetiden er kortere enn 40 år, jf. § 3-2 sjette ledd og § 3-3 sjuende ledd.

Ytelser til gjenlevende ektefelle eller barn gitt etter unntaksbestemmelsene for flyktninger, beholdes bare så lenge mottakeren er medlem i trygden, se § 17-4 fjerde ledd andre punktum og § 18-3 tredje ledd andre punktum.

Lovendringene vedtatt ved lov 20. desember 2019 nr. 84, jf. Prop. 10 L (2019–2020), har ført til tilpasninger i folketrygdlovens kapittel 17 og 18 på etterlatteområdet. Henvisninger til definisjonen av begrepet flyktning i § 1-7 som er vedtatt opphevet, er erstattet med formuleringer som henviser til at særreglene gjelder personer med oppholdstillatelse med medhold i utlendingsloven § 28. De

generelle bestemmelsene som gir unntak fra avkorting på grunn av redusert trygdetid i kapittel 3, er vedtatt tatt inn i § 17-7 andre og fjerde ledd og § 18-5 første og andre ledd. Det påpekes at endringene er tekniske og ikke endrer flyktningers rett til etterlatteytelser sammenlignet med før lovendringen. Endringene trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer, og er per i dag ikke satt i kraft.

6.3 Etterlatteutvalgets forslag

Som en del av pensjonsreformen har departementet i en egen proposisjon lagt fram forslag til endringer i folketrygdens ytelser til etterlatte, jf. Prop. 13 L (2020–2021). Lovforslaget følger opp Etterlatteutvalgets utredning NOU 2017: 3 *Folketrygdens ytelser til etterlatte – Forslag til reform*. Etterlatteutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 2. oktober 2015. I brev fra Arbeids- og sosialdepartementet av 6. juli 2016 fikk utvalget i tilleggsmandat å foreta en vurdering av om ordningen med særskilte bestemmelser for etterlatteytelser til flyktninger burde videreføres. Tilleggsmandatet omfattet både unntaket fra kravet til forutgående botid og de særlige reglene for beregning av ytelsen.

Utvalget mente det var vanskelig å se klare argumenter for at ytelser til etterlatte flyktninger skal bygge på andre prinsipper om botid i Norge enn det som gjelder for flyktningers rett til andre ytelser fra folketrygden. Dersom forslagene om endringer i trygderegelverket for flyktninger ville bli fulgt opp, og føre til at det blir innført samme krav til botid for flyktninger som for andre i relasjon til folketrygdens øvrige ytelser, mente utvalget at det var vanskelig å holde fast ved unntaksregler utelukkende for etterlatte flyktninger.

Utvalget påpekte at flyktninger som mister sin ektefelle før eller relativt kort tid etter ankomst til Norge, ofte vil være i en sårbar fase. Det ble påpekt at det er viktig å finne en balansert kombinasjon av inntektssikring og hjelp til selvforsørgelse. Utvalget viste til at kommunene har omfattende oppgaver når det gjelder bosetting og integrering av flyktninger og anså det som viktig å unngå at eventuelt bortfall av særlige rettigheter for etterlatte flyktninger, fører til at det blir vanskeligere å få dem bosatt i kommunene. Utvalget påpekte dessuten at det må sikres at de som trenger det, får tilgang til arbeidsinkluderende tiltak, og at den stønaden de mottar i denne perioden, er tilstrekkelig til å forhindre fattigdom.

Utvalget anså dessuten at dersom unntakene for krav til botid ville bli opphevet for de øvrige av folketrygdens ytelser, ville det være tilsvarende vanskelig å opprettholde et unntak for etterlatte barn med flyktningbakgrunn. Utvalget viste til at det er et relativt begrenset antall barnepensjoner som er innvilget etter særreglene for flyktninger. Utvalget var imidlertid opptatt av at det for å gi barn en god oppvekst, er viktig å unngå barnefattigdom, og utvalget påpekte at barn som kommer til Norge i en fluktsituasjon og i tillegg mister en av eller begge foreldre, vil være i en sårbar situasjon. Som for etterlatte voksne med flyktningbakgrunn, var utvalget opptatt av at en innskrenking i rett til ytelser ikke må føre til at det blir vanskeligere å sikre bosetting i kommunene. For øvrig viste utvalget til at Norge generelt har et omfattende opplegg for bosetting av enslige mindreårige flyktninger, og at mindreårige flyktninger som ikke oppfyller kravene til barnepensjon, kan ha krav på bidragsforskott.

Oppsummert var utvalgets vurdering at det ikke bør gjelde andre regler for etterlatte flyktninger enn andre flyktninger.

6.4 Høringsinstansenes syn

Relativt få av høringsinstansene har uttalt seg konkret om spørsmålet om hvorvidt særreglene for etterlatte flyktninger bør avvikles. De som uttaler seg, er i hovedsak opptatt av at reduserte rettigheter for flyktninger fort kan føre til at det vil være behov for andre ytelser målrettet mot denne gruppen.

LO Kommune, LO Stat, Unio, YS og Akademikerne (hovedsammenslutningene) og *Landslaget for offentlige pensjonister* (LOP) er opptatt av disse problemstillingene. De viser til at flyktninger er en særlig utsatt gruppe, og at en oppheving av særreglene vil kunne kreve at andre typer tilskudd må økes for å unngå alvorlig barnefattigdom og dårligere integrering. Instansene advarer generelt mot innstramming i flyktningers rett til ytelser i folketrygden som kan forverre deres situasjon med hensyn til integrering og livsopphold. LOP mener dette gjelder etterlatte spesielt.

Arbeids- og velferdsdirektoratet (direktoratet) påpeker at etterlatte som ikke vil ha rett til andre stønader og ytelser, vil kunne bli avhengige av sosialhjelp.

Kommunesektorens organisasjon (KS) støtter forslaget, men peker på at bortfall av særlige rettigheter ikke må gjøre det vanskeligere å få etterlatte flyktninger bosatt i kommunene. KS ber også

om at det vurderes om kommunene skal kompenseres for merutgifter som følger av forslaget. *Advokatforeningen* etterlyser nærmere vurderinger av hvilke økonomiske- og administrative konsekvenser forslaget vil kunne ha for kommunene.

Direktoratet vurderer for øvrig at forslaget om bortfall av særrettigheter for flyktninger vil være administrativt forenkende.

6.5 Departementets vurdering og forslag

6.5.1 Etterlatte voksne

Dagens regler innebærer at en etterlatt som kommer til Norge som flyktning, kan ha rett til etterlatteytelse selv om den avdøde ektefellen aldri har hatt noen tilknytning til Norge. Videre vil det foreligge rett til etterlatteytelse der ektefellen dør kort tid etter ankomst til Norge. Særreglene for flyktninger medfører dessuten at ytelsen ikke blir avkortet på grunn av kort trygdetid, men at det utbetales full minsteytelse.

I Prop. 10 L (2019–2020) har departementet vist til at forslaget om å avvikle de særskilte bestemmelsene som gir flyktninger rett til ytelse, uavhengig av egen botid og trygdetid, medfører at flyktninger behandles likt med nordmenn som har hatt lange utenlandsopphold og andre grupper som har lovlig opphold i Norge. Uten at disse særreglene avvikles, vil dessuten hevingen av botidskravet fra tre år til fem år få virkning for alle andre enn flyktninger, noe som vil gi den konsekvens at den trygdemessige verdien av flyktningstatusen blir høyere.

Departementet mener at det som et generelt utgangspunkt bør tilstrebes at folketrygdens regelverk på områder som gjelder inngangsvilkår og tilknytning i størst mulig grad er sammenfallende. Når tilsvarende særregler for flyktninger er vedtatt avviklet på folketrygdens øvrige områder, vil slike særrettigheter vanskelig kunne opprettholdes for etterlatteytelsene.

For enkelte grupper som ikke vil være i stand til å forsørge seg selv gjennom arbeid, er det etablert egne ordninger for inntektssikring. Personer som får alderspensjonen avkortet på grunn av kort botid i Norge, har mulighet til å søke om supplerende stønad, se lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personer med kort botid i Norge. Denne ordningen gjelder alle over 67 år med kort botid i Norge, uavhengig av oppholdsgrunnlag. Flyktninger som med nye regler vil få alderspensjonen redusert på grunn av kort trygdetid, vil derfor kunne søke om supplerende

stønad, på samme måte som andre personer med kort botid i Norge.

Ved opphevelsen av særreglene for flyktninger ble det vedtatt at ordningen for supplerende stønad utvides, slik at også uføre flyktninger vil kunne ha rett til supplerende stønad. Selv om de generelle særreglene er opphevet, vil derfor flyktninger som ikke er i stand til å forsørge seg gjennom arbeid på grunn av uførhet, fortsatt ha rett til ytelse som skal dekke utgifter til livsopphold.

Det er flere hensyn som etter departementets syn gjør at det ikke foreligger særlige forhold som tilsier at særreglene for flyktninger bør opprettholdes for etterlatteytelsene.

Etterlatte må på generelt grunnlag antas å være friske personer som skal kunne forsørge seg selv gjennom eget arbeid. Dette gjelder også flyktninger.

Regjeringen foreslår i Prop. 13 L (2020–2021) at etterlatteytelsene legges om fra å være en varig pensjonsytelse til en tidsbegrenset omstillingsstønad. En omstillingsstønad som gis i inntil tre år, med mulighet for forlengelse i ytterligere to år, og som reduseres som følge av kort trygdetid, også for flyktninger, vil derfor være av mindre økonomisk betydning, sammenlignet med om ytelsen var en varig ytelse. Nyankomne flyktninger vil ved bosetting i kommune ha rett og plikt til introduksjonsprogram med tilhørende stønad. Dette er en ordning som bidrar til inntektssikring, og som er målrettet mot denne gruppen med tanke på at de skal kunne bli selvforsørget. For en flyktning som mister ektefellen etter ankomst til Norge, og som på grunn av manglende forutgående trygdetid ikke vil kunne få omstillingsstønad, eventuelt kun en sterkt redusert ytelse, vil retten og plikten til introduksjonsprogram gi muligheter for å kvalifisere seg for arbeidslivet i Norge.

Den gruppen etterlatte flyktninger som i minst grad vil være ivaretatt dersom særreglene oppheves, er de som er over aldersgrensen for rett og plikt til introduksjonsprogram. De som er omfattet av slik rett og plikt etter gjeldende introduksjonslov, er personer mellom 18 og 55 år. Introduksjonsprogrammet har som hovedregel en varighet på to år, men for deltakere som blir eldre enn 55 år under deltakelse i program, opphører retten og plikten til deltakelse. Etter lovendringene i ny integreringslov som ble vedtatt av Stortinget i oktober i år, jf. Prop. 89 L (2019–2020) og Innst. 389 L (2019–2020), skal introduksjonsprogrammets varighet vurderes mer konkret ut fra hvilke slutt-mål deltakeren har for programmet. Det er dessuten vedtatt at det er alderen når oppholdstil-

latelse ble gitt, som er avgjørende for om personen er i den aldersmessige målgruppen for program. En person som får oppholdsstillatelse i Norge kort tid før vedkommende når øvre aldersgrense for deltakelse i introduksjonsprogrammet, får altså nå rett og plikt til å gjennomføre program.

For arbeidsføre etterlatte flyktninger som er over aldersgrensen for rett og plikt til introduksjonsprogram, vil en oppheving av særreglene gjøre at de blir stående uten en ytelse som skal dekke utgifter til livsopphold fram til de fyller 67 år, og da vil kunne søke om supplerende stønad. De vil imidlertid ha rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og har derfor muligheten til å tilegne seg norskkunnskaper for å kunne kvalifisere seg for arbeidslivet. Departementet påpeker at disse vil være i samme situasjon som andre personer med tilsvarende kort botid i Norge, uavhengig av oppholdsgrunnlag. De vil for øvrig kunne vurderes som aktuelle for ulike tiltak gjennom arbeids- og velferdsforvaltningen, for kvalifiseringsprogram etter sosialtjenesteloven, og eventuelt kunne motta økonomisk stønad etter samme lov.

Departementet kan etter dette ikke se at det foreligger tungtveiende grunner som gjør at særrettighetene til flyktninger skal opprettholdes utelukkende for etterlatteytelsene. Det foreslås derfor at de bestemmelsene som gir særlige rettigheter til etterlatteytelser til flyktninger ikke videreføres. De aktuelle lovbestemmelsene er § 17-3 første ledd bokstav c, § 17-3 tredje ledd, § 17-4 fjerde ledd siste punktum og § 17-7. Bestemmelsene ble endret som følge av forslagene i Prop. 10 L (2018–2019), men er ikke trådt i kraft. Departementet foreslår at de nevnte bestemmelsene oppheves. Ettersom de nevnte endringene ikke er trådt i kraft, foreslår departementet at opphevingen av reglene i folketrygdloven kapittel 17 teknisk gjennomføres ved å foreta endringer i loven som ikke er trådt i kraft.

Det vises til lovforslaget, lov om endringer i lov 20. desember 2019 nr. 84.

6.5.2 Etterlatte barn

Departementet er enig med utvalget i at når folketrygdens særregler for flyktninger oppheves for de øvrige ytelseskapitlene i loven, kan det vanskelig opprettholdes særregler for flyktninger i barnepensjonen.

Flyktninger som er mindreårige er i en særlig sårbar situasjon. Barn vil imidlertid ha krav på å bli forsørget. Det et etablert ulike ordninger for oppfølging av enslige mindreårige asylsøkere.

Disse tilbudene gis til enslige mindreårige som kommer til Norge uten foreldre eller andre omsorgspersoner og søker om beskyttelse, og gjelder altså uavhengig av om en av eller begge foreldrene er live. Enslige mindreårige asylsøkere under 15 år får tilbud fra statlig barnevern om opphold på et omsorgssenter i påvente av behandling av asylsøknaden. Ansatte ved omsorgssentrene skal gi barna nødvendig omsorg og trygghet, og sørge for at de får nødvendig oppfølging fra skole, helsetjenester og så videre. For enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år har Utlendingsdirektoratet ansvar for å gi tilbud om plass i egne mottak for enslige mindreårige, eventuelt i egne avdelinger tilknyttet ordinære asylmottak.

Enslige mindreårige asylsøkere som får oppholdsstillatelse i Norge, vil få tilbud om bosetting i en kommune. Det er kommunene selv som avgjør hvordan arbeidet med bosetting og oppfølging skal organiseres, men kommunenes forpliktelser overfor enslige mindreårige er lovregulert i barnevernloven § 3-4.

Departementet anser derfor at denne gruppen av barn er godt ivaretatt, og at det ikke er sterke argumenter som taler for å opprettholde særreglene om rett til barnepensjon for de av de enslige mindreårige som har fått opphold i Norge som flyktning, og som har mistet en av eller begge foreldre. Gruppen som defineres som enslige mindreårige asylsøkere omfatter som det framgår over, personer som ikke fyller vilkårene for barnepensjon etter dagens særregler heller.

De aktuelle lovbestemmelsene som foreslås opphevet er § 18-2 tredje ledd og § 18-3 tredje ledd andre punktum første alternativ og § 18-5. Bestemmelsene ble endret som følge av forslagene i Prop. 10 L (2018–2019), men er ikke trådt i kraft. Departementet foreslår at de nevnte bestemmelsene oppheves. Ettersom de nevnte endringene ikke er trådt i kraft, foreslår departementet at opphevingen av reglene i folketrygdloven kapittel 18 teknisk gjennomføres ved å foreta endringer i loven som ikke er trådt i kraft.

Det vises til lovforslaget, lov om endringer i lov 20. desember 2019 nr. 84.

6.5.3 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Departementet foreslår at lovendringene som foreslås i kapittelet her, skal tre i kraft straks. Departementet tar for øvrig sikte på at opphevingen av særreglene for flyktninger i folketrygdlovens ytelseskapitler skal tre i kraft fra

1. januar 2021. Endringene foreslås gitt virkning for krav som framsettes etter lovens ikrafttredelse. Endringene kan dermed i utgangspunktet gjøres gjeldende også for personer som har fått innvilget oppholdstillatelse før endringen trådte i kraft.

Oppheving av flyktningers særfordeler i alderspensjon og uføretrygd blir i lov 20. desember 2019 nr. 84 gitt virkning for krav som settes fram etter lovens ikrafttredelse. Departementet mente i Prop. 10 L, jf. Prop. 85 L at det var behov for å skjerme flyktninger som blir alderspensjonister forholdsvis kort tid etter at endringene har trådt i kraft, og som i tillegg har langvarig tilknytning til folketrygden. Derfor gis det i lov 20. desember 2019 nr. 84 overgangsregler som innebærer at endringen ikke gis virkning for alderspensjonen til personer som er født i 1959 og tidligere og som har vært medlem i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år. I tillegg gis det unntak for personer som ved lovens ikrafttredelse allerede mottar uføretrygd etter de særlige reglene for flyktninger, og som i tillegg er født i 1959 eller tidligere og har vært medlemmer i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år. Ved overgang til alderspensjon skal disse få pensjon etter de særskilte bestemmelsene for flyktninger. Det samme gjelder personer som har pensjon som gjenlevende ektefelle etter folketrygdloven § 17-5.

Etter departementets syn er utgangspunktet litt annerledes når det gjelder en mulig framtidig rett til etterlattepensjon. Det er relativt få som blir etterlatt i yrkesaktiv alder, og det ligger en forutsetning i gjeldende regelverk at etterlatte som hovedregel forventes å forsørge seg selv. Dette innebærer at få vil anses å kunne ha en berettiget forventning om framtidig rett til å motta etterlattepensjon fra folketrygden dersom en blir etterlatt. Likevel foreslås det i Prop. 13 L (2020–2021) overgangsregler for personer som blir etterlatt etter at nye regler trer i kraft, som innebærer at personer som er 60 år eller eldre når nye regler trer i kraft, og som har liten tilknytning til arbeidslivet skal kunne motta en etterlatteytelse fram til uttak av alderspensjon.

Overgangsreglene som er gitt i lov 20. desember 2019 nr. 84 innebærer at oppheving av særbestemmelsene ikke gis virkning for beregning av alderspensjonen til flyktninger som oppfyller kriterier knyttet til alder og tilknytning til folketrygden. Departementet mener dette taler for at oppheving av særfordeler ved beregning av etterlatteytelser heller ikke bør få virkning for den samme gruppen. Departementet viser til at det pågår forholdsvis omfattende endringer i regler i folke-

trygdloven som berører etterlatte og flyktningers rettsstilling. At det er gitt overgangsregler på tilstøtende rettsområder, kan i seg selv skape en viss forventning om at pensjonsytelser fra folketrygden for den aktuelle gruppen fortsatt skal beregnes etter de særskilte bestemmelsene for flyktninger. Det er riktignok ikke gitt overgangsregler for personer med flyktningsstatus som blir uføre etter at endringene har trådt i kraft, jf. Prop. 10 L (2019–2020) og Prop. 85 L (2016–2017). Men ordningen med supplerende stønad etter lov om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg ble i samme forbindelse utvidet slik at personer med flyktningsstatus som oppfyller de medisinske og ervervsmessige vilkårene for uføretrygd, skal kunne få supplerende stønad i stedet for eller som et supplement til uføretrygd fra folketrygden. Behovet for overgangsregler som omfatter grupper av flyktninger som blir etterlatt først etter at endringene har trådt i kraft, forsterkes etter departementets syn av at det legges opp til ikrafttredelse allerede fra 1. januar 2021.

Departementet foreslår etter dette at oppheving av flyktningers særregler for ytelser etter folketrygdloven kapittel 17 ikke gis virkning for personer som blir etterlatt etter at endringene trer i kraft, dersom personen er født i 1959 eller tidligere og det samtidig foreligger tilknytning til folketrygden av et visst omfang tilsvarende som for de vedtatte overgangsreglene for flyktninger med hensyn til alderspensjon. For denne gruppen innebærer forslaget at særfordelene videreføres, både når det gjelder retten til ytelser og ved beregning av ytelser. Siden etterlatteytelsene er avledet av den avdødes opptjening, anser departementet at det ville vært naturlig at retten til ytelser knyttes til den avdødes tilknytning til folketrygden. Etter gjeldende rett gis det imidlertid særfordeler i etterlatteytelsene også når det er den etterlatte selv som er flyktningsstatus. Departementet foreslår at dette prinsippet videreføres i overgangsreglene, og at kravet om 20 års medlemskap i folketrygden etter fylte 16 år kan oppfylles både av den avdøde og den etterlatte.

Overgangsreglene som er gitt i forbindelse med oppheving av særfordelene i de øvrige etterlatteytelsene for nye tilfeller er knyttet til at flyktningen har nådd en viss alder og har langvarig tilknytning til folketrygden. Når det gjelder barnpensjon, er det etter departementets syn ikke mulig å skille ut en gruppe potensielt framtidige mottakere av barnpensjon som har større behov for å få beholde dagens regler enn andre. Dersom de avdøde foreldrene har langvarig tilknytning til folketrygden, kan dette gi en forventning om at

barnet skal tilstås barnepensjon etter de særskilte bestemmelsene dersom en eller begge foreldre faller fra. Men et tilleggsvilkår som knyttes til alder, enten for de avdøde foreldrene, eller det etterlatte barnet, vil i liten grad være treffsikkert for å identifisere og skjerme en særlig utsatt gruppe. På denne bakgrunn vil ikke departementet foreslå at det gis overgangsregler for mindreårige flyktninger som mister en eller begge foreldre etter at endringene har trådt i kraft. Departementet viser til at alle mindreårige barn har krav på å bli forsørget, og at det er etablert ordninger som sikrer at enslige mindreårige flyktninger blir tatt hånd om og forsørget, se punkt 6.5.2. Mindreårige flyktninger som har mistet en av foreldrene og som ikke har rett til barnepensjon, vil også kunne ha rett til bidragsforskott etter lov om bidragsforskott.

Det vises til lovforslaget, del X nr. 8.

6.5.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

I forbindelse med forslaget om å avvikle særreglene for flyktninger for øvrige folketrygdytelse, har Arbeids- og velferdsdirektoratet på opp-

drag fra departementet vurdert økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene. I følge direktoratets anslag vil forslaget gi noe reduserte utgifter til etterlatteytelser og barnepensjon. At anslagene for innsparing er lavere for etterlatteytelsene enn for andre folketrygdytelse, skyldes først og fremst at det er få personer som blir etterlatt i yrkesaktiv alder, og blant disse vil kun et lite fåtall ha flyktningstatus. Departementet antar at forslaget om å erstatte dagens varige etterlattepensjon med en tidsbegrenset omstillingsstønad, jf. Prop. 13 L (2020–2021), vil medføre at innsparingen blir noe lavere.

Departementet antar at forslagene høyst trolig vil resultere i en viss økning i utbetalingene av økonomisk sosialhjelp.

En avvikling av særreglene for flyktninger vil ikke i seg selv føre til merarbeid for Arbeids- og velferdsetaten, ut over nødvendige endringer i rutiner, rundskriv, vedtaksbrev mv. Det kreves kun enkelte justeringer i IKT-systemene. Ettersom det allerede er vedtatt at særreglene for flyktninger skal avvikles for øvrige folketrygdytelse, vil et forslag om bortfall av særreglene også for etterlatteytelsene innebære administrativ forenkling.

7 Avvikling av særskilte bestemmelser for flyktninger – endring i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse

I lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 3 bokstav b, står det at «Full pensjon tilsvarende ugradert uførepensjon som pensjonisten ville fått beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft, likevel slik at grunnpensjon fastsettes etter reglene i folketrygdloven § 3-2».

Departementet mener hensynet til konsistente regler tilsier at endrede krav til trygdetid for flyktninger i kapittel 3 i folketrygdloven, også gis virkning for den delen av AFP ytelsen som beregnes som en uførepensjon. Når særregler for flyktninger om krav til trygdetid er vedtatt avviklet for pensjonsytelsene i folketrygden, bør disse endringene også få virkning for utmålingen av den delen av AFP-ytelsen som beregnes som en uførepensjon.

AFP-ytelsen tilsvarende en uførepensjon. Grunnpensjonen i beregningen av denne ytelsen beregnes etter gjeldende regler, jf. lov om avtalefestet

pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 3 bokstav b. Det innebærer at det ikke er behov for en endring i loven for at opphevelse av særreglene om trygdetid for flyktninger i folketrygdloven § 3-2 sjette ledd skal gis virkning.

Når det gjelder opphevelse av særregler om trygdetid for flyktninger i beregningen av særtillegget, jf. folketrygdloven § 3-3 sjuende ledd, er det imidlertid nødvendig med en lovendring i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 3 bokstav b, da gjeldende bestemmelse viser til beregningsreglene for uførepensjon slik de lød fram til 1. januar 2015 da ny uføretrygd trådte i kraft.

Departementet foreslår en lovendring i § 3 bokstav b, hvor det framgår at særtillegg fastsettes etter gjeldende regler i folketrygdloven § 3-3.

Det vises til lovforslaget, lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 3 bokstav b.

8 Supplerende stønad til personer med kort botid i Norge

8.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Supplerende stønad gis til personer over 67 år som er bosatt i Norge og som normalt oppholder seg her. Det er en egen ordning utenfor folketrygden, og ble innført fra 1. januar 2006. Ytelsen kan ikke eksporteres til personer bosatt i utlandet. Stønadene er også unntatt fra eksport etter EØS-reglene jf. forordning 883/2004 artikkel 70 nr. 2 bokstav a i).

Formålet med ordningen er å garantere en minsteinntekt for personer som har lav eller ingen opptjening av alderspensjon, grunnet kort botid i Norge, og heller ikke har øvrige midler til forsørgelse. Stønadene erstatter behovet for varig økonomisk stønad til livsopphold for denne gruppen. Ordningen sikrer en samlet inntekt på linje med minste pensjonsnivå i folketrygden. Ved utgangen av 2019 var det 2 699 mottakere av supplerende stønad.

Ved lov 20. desember 2019 nr. 84 er det vedtatt å utvide ordningen til å omfatte også uføre flyktninger. Det tas sikte på å sette endringene i kraft fra 1. januar 2021.

8.2 Tilpasning av stønadsnivået

8.2.1 Bakgrunn

Nivået for supplerende stønad til personer over 67 år er i dag knyttet til minste pensjonsnivå fra folketrygden, gjennom henvisning til satsene i folketrygdloven § 19-8 tredje til femte ledd. Fra 2021 vil nye opptjeningsregler for alderspensjon fases inn for personer som er født i 1954. Mottakere av supplerende stønad vil dermed kunne få (marginalt) høyere inntekt, sammenlignet med mottakere av

alderspensjon, dersom knytningen for stønadsnivået i ordningen forblir uendret.

8.2.2 Departementets vurdering og forslag

Hensikten med ordningen om supplerende stønad til personer over 67 år er å sikre en samlet inntekt svarende til minsteytelsene i folketrygden. Det vises til omtalen av nivået for ytelsen i Ot.prp. nr. 14 (2004–2005), punkt 4.3.1. og i Prop. 18 L (2010–2011), punkt 4.3.

Videreføring av dagens løsning, innebærer etablering av et høyere stønadsnivå etter loven om supplerende stønad enn minstenivået i folketrygden. På denne bakgrunn mener departementet at knytningen av stønadsnivået bør endres, slik at nivået framover tilsvarende satsene for garantipensjon. Dette er også i tråd med intensjonen med ordningen, når det skjer endringer i folketrygdens satser for alderspensjon.

Forslaget har ikke vært på høring.

Det foreslås at endringene skal gjelde for både løpende og nye stønadstilfeller. Det anses ikke å være behov for overgangsregler, siden forslaget kun vil medføre mindre endringer i utbetalingene.

Det vises til lovforslaget, §§ 2, 5 og 10 i lov om supplerende stønad.

8.2.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det anslås at bevilgningene til ordningen med supplerende stønad reduseres med 5,2 millioner kroner i 2021. De økonomiske konsekvensene er innarbeidet i Prop. 1 S (2020–2021) for Arbeids- og sosialdepartementet.

9 Endringer i reglene om arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret

9.1 Innledning

Det foreslås enkelte endringer i §§ 25-1, 25-3 og 25-10 i folketrygdloven. Forannevnte bestemmelser inneholder nærmere regler om arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret), herunder arbeidsgiveres plikt til å melde fra om inntak av arbeidstakere til registeret. Etter forslaget skal også oppdragsgivere ha meldeplikt om inntak av frilansere. Det foreslås videre å revidere forskriftshjemmelen, slik at tilgang til opplysninger fra registeret samt vilkår for tilgang, reguleres i forskrift. I tillegg foreslås det å innføre en hjemmel til å sanksjonere manglende rapportering til registeret.

9.2 Gjeldende rett

Aa-registeret har som hovedoppgave å tjene Arbeids- og velferdsetatens og andre offentlige myndigheters behov for opplysninger til bruk i deres oppgaveløsning. Det inneholder informasjonselementer som arbeidsgivere rutinemessig skal rapportere om den enkelte arbeidstaker, som for eksempel startdato og eventuelt opphørsdato. Rapporteringen skjer samordnet via a-ordningen. For å sikre etterlevelse av rapporteringsplikten er det gitt bestemmelser om gebyr og tvangsmulkt i folketrygdloven § 25-3.

Opplysningene i Aa-registeret er underlagt taushetsplikt. Imidlertid har enkelte offentlige myndigheter, som Skattedirektoratet, Statistisk sentralbyrå, Statens Innkrevingsentral og skatteoppkrevdere, tilgang til Aa-registeret i medhold av folketrygdloven § 25-1. Det er videre fastsatt forskrift som åpner for at andre offentlige myndigheter som trenger opplysningene i sin oppgaveutførelse kan få tilgang etter søknad. Det samme gjelder for Sliterordningene og Fellesordningen for avtalefestet pensjon. I tillegg kan det etter søknad gis tilgang til bruk ved forskning.

9.3 Høring

Arbeids- og sosialdepartementet sendte den 25. juni 2020 forslag til endringer i regelverket om arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret på høring. Høringen inneholdt forslag til lov- og forskriftsendringer. I proposisjonen her følger departementet opp forslagene til lovendringer.

9.3.1 Forslagene i høringen

9.3.1.1 *Endringer i folketrygdloven § 25-1 om meldeplikt om frilansere mv.*

Det ble foreslått å innføre en meldeplikt for oppdragsgivere om inntak av frilansere til Aa-registeret. Oppdragsgivere har i dag meldeplikt om frilansere via a-ordningen på grunn av registrering av arbeidsgiveravgift og beskatning av inntekt. Oppdragsgivere har også plikt til å registrere seg i Aa-registeret etter folketrygdloven § 25-1 første ledd.

I høringen ble det lagt til grunn at forslaget ikke vil innebære noen vesentlig utvidelse av meldeplikten, enn det som gjelder i a-ordningen i dag.

I tillegg ble det foreslått en revidering av lovens forskriftshjemmel. Forslaget inneholdt også bestemmelser om tilgang til opplysninger fra Aa-registeret, samt nærmere vilkår for dette.

9.3.1.2 *Endringer i folketrygdloven § 25-3 om gebyr og tvangsmulkt*

Ved etableringen av a-ordningen ble hjemmelen for å sanksjonere manglende opplysninger til Aa-registeret tatt ut av folketrygdloven. I høringen ble det derfor foreslått å innføre en adgang til å sanksjonere manglende opplysninger i folketrygdloven.

9.3.1.3 Endringer i folketrygdloven § 25-10 om arbeidsgivers opplysningsplikt

Det ble foreslått å justere bestemmelsen i tråd med forslaget til endring i § 25-1 om meldeplikt for inntak av frilansere til Aa-registeret.

9.3.2 Høringen

Høringen ble offentliggjort på departementets hjemmesider og fristen for merknader ble satt til 20. august 2020. Høringsnotatet ble sendt direkte til følgende høringsinstanser:

Barne- og familiedepartementet
Finansdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Kulturdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Arbeidstilsynet
Brønnøysundregistrene
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Datatilsynet
Forsvaret
Helsedirektoratet
Konkursrådet
Pensjonstrygden for sjømenn
Regelrådet
Sivilombudsmannen
Sjøfartsdirektoratet
Skattedirektoratet
Statens Vegvesen
Statistisk Sentralbyrå

Akademikerne
Advokatforeningen
Bedriftsforbundet
Fellesordningen for AFP og Sliterordningen
Finansforbundet
Finans Norge
Garantikassen for fiskere
IKT-Norge
Industri Energi
KLP
KS
Kystrederiene
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund
Norsk Øko-Forum
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

Pensjonskasseforeningen
Riksrevisjonen
Spekter
UNIO
Virke
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Seks av de 45 høringsinstansene som fikk høringsnotatet tilsendt direkte har uttalt seg om forslagene til lovendringer. Også Jussbuss har uttalt seg om disse. De innkomne merknadene kommenteres i tilknytning til de enkelte forslagene nedenfor.

9.4 Departementets vurdering og forslag

9.4.1 Navneendring og regelteknisk endring i folketrygdloven § 25-1

I høringsnotatet ble det foreslått språklig navneendring av registeret. Departementet mente at overskriften til folketrygdloven § 25-1 bør endres fra Arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret til *Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret*. Det ble vist til at det i realiteten er tale om ett register. På samme måte som for Enhetsregisteret, Merverdiavgiftsregisteret og Oppgaverregisteret, ble det foreslått at registeret bør benevnes med stor forbokstav. *Akademikerne* har i høringen foreslått en alternativ benevnelse.

Det ble videre i høringen foreslått en regelteknisk endring i folketrygdloven § 25-1 første ledd første punktum om at arbeidsgivere skal registrere seg etter bestemmelsene i enhetsregisterloven. Dette innebærer en tilpasning til det som allerede i dag er praksis.

Departementet mener at forslagene i høringen bør følges opp. I forlengelsen av dette bør gjeldende § 25-1 første ledd tredje punktum oppheves som overflødig.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 25-1 første ledd.

9.4.2 Endringer i folketrygdloven § 25-1 om meldeplikt for oppdragsgivere om frilansere

I høringsnotatet ble det vist til at Arbeids- og velferdsetaten har behov for informasjon om frilansere for å vurdere rettigheter og plikter etter folketrygdloven. Videre ble det uttrykt at en meldeplikt om frilansere til Aa-registeret vil gi en mer komplett oversikt over arbeids- og oppdragsforhold i Norge. Dette vil bidra til at offentlige

myndigheter ikke trenger å søke denne informasjonen fra flere kilder.

Forslaget støttes av de som har uttalt seg. *Akademikerne* og *TV2 AS* har imidlertid også gitt uttrykk for at frilanserbegrepet bør klargjøres. Forslagene i høringen bygger på folketrygdlovens definisjon av frilansere, og departementet viser til at det nærmere innholdet av begrepet ikke har vært en del av høringen. I tillegg har *Jussbuss* uttalt at det kan være uenighet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker om klassifiseringen av arbeidsforholdet. *Unio* har vist til vansker med å trekke grensene mellom frilansere og arbeidstakere, i tillegg til å påpeke at de har ulike rettigheter.

Departementet viser til at eventuelle tvilstilfeller ikke alltid kan utelukkes etter dagens regelverk om meldeplikt for inntak av arbeidstakere. Det legges til grunn at det allerede i dag må tas stilling til klassifiseringen ved inntaket, for å avgjøre om vedkommende har meldeplikt eller ikke. Departementet kan ikke se at det som er kommet fram i høringen er til hinder for at forslaget blir fulgt opp.

I tillegg er det etablert en innsynsløsning som gir arbeidstakere mulighet til selv å gjøre seg kjent med opplysningene som er registrert om dem. Departementet mener dette, sammen med retten til å uttale seg i alle saker om ytelse fra etaten, gir den enkelte mulighet til å holde seg orientert om innmeldte opplysninger.

Departementet foreslår at folketrygdloven § 25-1 endres slik at også inntak av frilansere gjøres meldepliktige til Aa-registeret.

Det vises til lovforslaget i folketrygdloven § 25-1.

9.4.3 Endringer i folketrygdloven § 25-1 om tilgang og vilkår for dette

I høringsnotatet ble det foreslått en revidering av forskriftshjemmelen i § 25-1 fjerde ledd. I dag gis enkelte offentlige myndigheter tilgang til Aa-registeret direkte gjennom loven, mens tilgang for andre offentlige og private kan gis i forskrift. Departementet foreslo derfor at tilgang skulle reguleres samlet i forskrift. Det ble videre foreslått at det kan gis forskrift om vilkår for tilgang, herunder at det skal kreves søknad.

Departementet mener at dagens tilgangsstyring for å få opplysninger fra Aa-registeret bør endres. Som nevnt i høringsnotatet, gis opplysninger gjennom såkalt «generell tilgang», med eller uten krav til forutgående søknad. Departementet mener at dette ikke på en tilstrekkelig god måte ivaretar de krav som stilles til behandling av per-

sonopplysninger, eller med formålet ved bruk av opplysningene. I høringsnotatet foreslo derfor departementet at alle må søke om å få tilgang til registeret. Dette innebærer at det kreves søknad også for offentlige myndigheter som i dag har tilgang direkte gjennom loven.

Flertallet av de som har uttalt seg om lovforslagene i høringen støtter forslaget. I tilknytning til at det samtidig ble foreslått å flytte tilgangsregulering til forskriften, har fire høringsinstanser hatt merknader. *Fellesordningen for AFP* har påpekt at forslagene kan tolkes slik at det kreves særskilt lovhjemmel i annen lovgivning for å få tilgang. Også *NHO* mener at det bør klargjøres hva kravet om hjemmel omfatter.

I lys av høringssvarene ser departementet at det kan være grunn til å vurdere om det på sikt bør stilles krav om at tilgang til opplysninger fra registeret, uten hinder av taushetsplikt, må ha hjemmel i særlovgivning. Dette vil innebære en klargjøring og forenkling av gjeldende rett, og en styrking av personvernet. Det gjør seg gjeldende et stadig økende behov for opplysninger, til bruk i oppgaveløsning innenfor et vidt omfang av oppgaver, både i offentlig og privat sektor. I særlovgivningen er det i dag flere eksempler på at ulike offentlige myndigheter har rett til å få opplysninger fra Aa-registeret. Dette gjelder blant annet husbankloven § 10, statistikkloven § 2-2 med forskrift og forsvarsloven § 58.

Gjennom en hjemmel i særlov, vil tilgang til nødvendige opplysninger kunne ivaretas på en bedre og mer rettsikker måte.

Departementet vil i denne omgang følge opp forslaget i høringen. Det foreslås at tilgang til opplysninger blir regulert ved forskrift inntil videre. Den nærmere utforming av forskriften vil bli fastsatt på et senere tidspunkt.

Som det framgår av høringsnotatet, vil Arbeids- og velferdsetaten som hovedregel utlevere opplysninger fra Aa-registeret vederlagsfritt. Dette forutsetter imidlertid at brukerne av opplysningene anvender den tekniske infrastrukturen som etaten tilbyr. Dersom utleveringen må skje på et annet format, ble det foreslått i høringen at det kan tas betalt for kostnaden ved tilretteleggingen dette krever. Det innebærer ikke at det er opplysningene som sådan det skal betales for. Alle som uttalte seg om forslaget i høringen støtter det, foruten *Jussbuss*. De har uttalt at offentlige myndigheter ikke bør ta betalt for å levere tjenester til publikum, og forutsetter at forslaget ikke er i strid med offentleglova § 9.

Departementet kan ikke se at forslaget er i strid med offentleglova sine forutsetninger. Etter

offentleglova § 13 er opplysninger i Aa-registeret unntatt fra lovens regler om offentlighet, jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7.

Det foreslås at folketrygdloven § 25-1 nåværende tredje ledd oppheves. Tilgang for de aktuelle gruppene vil bli videreført i forskrift. Departementets forskriftshjemmel i § 25-1 fjerde ledd første punktum foreslås videreført i nytt tredje ledd første punktum.

Det foreslås videre i andre punktum å angi nærmere hva departementet kan gi regler om. Nåværende fjerde ledd andre og tredje punktum foreslås etter dette videreført i tredje ledd andre punktum bokstav a og b.

Det foreslås at departementet kan gi regler om hvem som kan få tilgang til opplysninger fra registeret i § 25-1 tredje ledd andre punktum bokstav c.

Departementet foreslår videre i bokstav d en hjemmel til å gi regler om vilkår for å få tilgang til opplysninger fra registeret, herunder at det må søkes om tilgang.

Endelig foreslås det i bokstav e å innføre en ny hjemmel til å kreve betaling for utlevering av opplysninger fra registeret.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 25-1.

9.4.4 Endringer i folketrygdloven § 25-3 om gebyr og tvangsmulkt

Forslaget i høringen støttes av samtlige som har uttalt seg, foruten *Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund*. De mener at Skatteetaten bør sanksjonere manglende rapportering til Aa-registeret via a-ordningen.

Departementet mener det er viktig at rapporteringsplikten til Aa-registeret overholdes. Dersom opplysninger ikke blir rapportert, blir kvaliteten i registeret redusert. Dette kan igjen få følger for bruken og brukerne av registeret. Registeret er blant annet en viktig kilde i Arbeids- og velferdsetatens ytelsesforvaltning. I tillegg kan manglende opplysninger medføre unødige forsinkelser i saksbehandlingen og utbetalingen av ytelser.

Manglende rapportering oppdages ofte ved kontroller, blant annet i forbindelse med A-krim-samarbeidet. For å forebygge feilutbetalinger og trygdesvindler, er det derfor av betydning at Arbeids- og velferdsetaten får muligheten til å sanksjonere arbeids- og oppdragsgivere som unnlater å rapportere meldepliktige opplysninger. Forslaget antas å kunne bidra til bedret kvalitet på opplysninger i Aa-registeret, dersom arbeids- og oppdragsgivere som ikke overholder rapporteringsplikten risikerer å bli ilagt sanksjoner for mangler.

SSB støtter at Arbeids- og velferdsetaten får muligheten til å sanksjonere manglende rapportering, og har understreket at god kvalitet på dataene er viktig. De har videre påpekt at av egne erfaringer er kvaliteten på data om inntekt bedre enn for opplysninger om arbeidsforhold, og er positive til alle tiltak for å bedre dette.

Departementet mener at forslaget i høringen bør følges opp. Folketrygdloven § 25-3 første ledd bør derfor utvides til å omfatte sanksjonering av alle brudd på rapporteringsplikten til Aa-registeret. Ordlyden i bestemmelsen foreslås endret fra «i strid med» til «ikke har etterlevd krav». Dette innebærer at både manglende opplysninger og innholdsmessige feil i opplysningene skal kunne sanksjoneres.

I praksis har arbeids- og oppdragsgivere plikt til å rapportere enkelte av de samme opplysningene til henholdsvis Aa-registeret og Skatteetaten via a-ordningen. Siden rapporteringen skjer samordnet via a-meldingen, er det behov for å sikre at det ikke ilegges sanksjoner fra flere etater for de samme rapporteringstilfellene. Det foreslås derfor at det tas inn en bestemmelse i folketrygdloven § 25-3 fjerde ledd, om forholdet mellom overtredelsesgebyr og tvangsmulkt etter folketrygdloven og a-opplysningsloven. For at dette skal etterleves i praksis, vil Arbeids- og velferdsetaten og Skatteetaten utarbeide nærmere retningslinjer.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 25-3.

9.4.5 Endringer i folketrygdloven § 25-10 om arbeidsgivers opplysningsplikt

Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til forslaget.

Departementet foreslår at forslaget i høringen følges opp, slik at folketrygdloven § 25-10 justeres i tråd med forslaget i § 25-1 om meldeplikt for inn-tak av frilansere til Aa-registeret.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 25-10.

9.5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet tar sikte på at endringene skal tre i kraft 1. januar 2021.

De offentlige myndighetene som i dag har tilgang til Aa-registeret direkte etter folketrygdloven § 25-1 tredje ledd, vil få videreført sine tilganger ved forskrift. Det tas sikte på at disse

instansene må søke om tilgang innen juni 2021 for å beholde den.

Forslaget om å innlemme frilansere antas ikke å medføre noen vesentlig utvidelse av meldeplikten for oppdragsgivere enn det som gjelder i dag, fordi frilansere allerede rapporteres til Skatteetaten via a-ordningen.

Innføringen av en meldeplikt om inntak av frilansere til Aa-registeret, vil medføre at Arbeids- og velferdsetatens og andre offentlige myndigheters behov for å innhente tilleggsinformasjon fra oppdragsgivere reduseres. Forslaget vil også bidra til bedre kvalitet på opplysningene i Aa-registeret og økt kunnskap om arbeidsmarkedet i Norge. I tillegg kan det inngå i utviklingen av mer

effektive digitaliserte søknadsprosesser og automatisert saksbehandling.

Departementet legger til grunn at forslaget om å innføre sanksjonering av manglende rapportering ikke vil medføre vesentlige konsekvenser for arbeids- og oppdragsgivere fordi de i hovedsak, som i dag, forventes å etterleve rapporteringsplikten. Det kan imidlertid ikke utelukkkes at det i en overgangsfase vil være noen flere enn i dag som vil oppleve en sanksjon. Forslaget vil også kreve ressurser for å sikre datakvaliteten, herunder kontroller og eventuelle sanksjoner for å oppnå dette. Departementet legger imidlertid til grunn at forslaget vil kunne gjennomføres innenfor Arbeids- og velferdsetatens gjeldende rammer.

10 Endringer i lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs

10.1 Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag til endringer i lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs.

Det foreslås at styret i Pensjonstrygden for sjømenn (PTS) får kompetanse til å fastsette forvaltningsreglementet for forvaltning av ordningens reguleringsfond. I dag fastsetter Kongen med Stortingets godkjenning forvaltningsreglementet. Dette er ikke hensiktsmessig, verken med tanke på reglementets innhold eller behovet for raskt kunne å endre det.

Videre foreslås mindre endringer i enkelte administrative bestemmelser. Oppgaver som i dag ligger til styret i PTS, legges av formålstjenlige grunner til PTS ved daglig leder.

10.2 Høringen

Arbeids- og sosialdepartementet sendte 14. september 2020 forslaget til lovendringer på høring. Høringen ble offentliggjort på departementets hjemmesider og fristen for merknader ble satt til 23. oktober 2020. Høringsnotatet ble sendt direkte til følgende høringsinstanser:

Finansdepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Samferdselsdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Finanstilsynet
Sjøfartsdirektoratet

Garantikassen for fiskere
Pensjonstrygden for sjømenn
Statens pensjonskasse
Statistisk sentralbyrå
Den Norske Aktuarforening
Det norske maskinistforbund
Finans Norge
Fiskebåt
Kystrederiene

Industri Energi
NHO Sjøfart
Norges Sjøfart
Norges Rederiforbund
Norsk Sjømannsforbund
Norsk Sjøoffisersforbund
SAFE – Sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren

Følgende instanser hadde merknader til forslagene som ble sendt på høring:

Det norske maskinistforbund
Norsk Sjøoffisersforbund
SAFE – Sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren

I tillegg hadde én privatperson merknader.

Følgende instanser har uttalt at de ikke hadde merknader:

Samferdselsdepartementet
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Statistisk sentralbyrå
Den Norske Aktuarforening

I høringsnotatet ble det også foreslått at PTS skal kunne få dekket merkostnader ved utbetaling av pensjoner til utlandet, i forhold til utbetaling til bankkonto i Norge. Dette forslaget følges ikke opp i denne proposisjonen. Det arbeides videre med spørsmålet.

10.3 Nye regler for forvaltning av reguleringsfondet

10.3.1 Bakgrunn – gjeldende rett

Pensjonsordningen for arbeidstakere til sjøs er en obligatorisk tjenestepensjonsordning for ansatte om bord på norske skip, etablert ved lov 3. desember 1948 nr. 7. Den gjelder for private aktører i maritim sektor, og finansieres i all hovedsak av ordningens arbeidsgivere og arbeidstakere. Pensjonsordningen ble med virkning fra 1. januar 2020 tilpasset hovedprinsippene i pensjons-

reformen, jf. NOU 2014: 17 Pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs og Prop. 118 L (2018–2019) Endringer i lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn m.m. (ny pensjonsordning).

Pensjonsordningen administreres av PTS, som er underlagt Arbeids- og sosialdepartementet. Departementet tilsetter daglig leder, jf. § 18. PTS ledes av et styre på fem medlemmer oppnevnt av Arbeids- og sosialdepartementet, jf. § 17 første ledd. Ifølge ILO-konvensjon nr. 71 av 1946, som Norge har ratifisert, skal arbeidsgivere og arbeidstakere være representert i ledelsen i PTS. I lys av konvensjonen har arbeidsgiverne og arbeidstakerne to representanter hver i styret. Det femte medlemmet skal være styrets leder. Departementet fastsetter instruks for styret, jf. § 17 andre ledd.

Pensjonsordningen finansieres etter et utligningsprinsipp, der utgiftene dekkes løpende av ordningens inntekter. Inntektene består av pensjonspremie fra arbeidstakere og arbeidsgivere, avkastning fra ordningens reguleringsfond, og et mindre lovfestet tilskudd fra staten, jf. lovens § 8 første ledd. I perioder der inntektene er større enn utgiftene, bygges det opp et reguleringsfond, jf. § 14 første ledd. Ordningens grunnfond på 186 millioner kroner ble 1. januar 2018 overført til reguleringsfondet, jf. Prop. 7 L (2017–2018). Per 31. desember 2019 var reguleringsfondet på om lag 270 mill. kroner. Dette tilsvarer rundt 1,5 prosent av ordningens pensjonsforpliktelser. Pensjonsordningens regnskap revideres av Riksrevisjonen, jf. § 19.

Ordningsen er statsgarantert, jf. § 8 andre ledd. Det betyr at når inntektene er lavere enn pensjonsutgiftene, og det ikke er tilstrekkelig midler i reguleringsfondet, betaler staten et garantitilskudd. I perioden 2003 til 2013 medførte ubalanse i ordningen at staten betalte et samlet garantitilskudd på 3,9 mrd. kroner (nominelt).

Lovens kapittel V har regler om dekning av ordningens utgifter. I § 14 nr. 2 bestemmes at ordningens fond forvaltes av styret etter regler som fastsettes av Kongen med Stortingets godkjenning.

10.3.2 Departementets forslag

Reguleringsfondet i ordningen forvaltes av styret etter et detaljert forvaltningsreglement fastsatt i kgl. res. 3. november 1995, godkjent av Stortinget 12. desember samme år. Forvaltningsreglementets innhold er i tråd med det som den gang var vanlig praksis for pensjonsordningers kapitalfor-

valtning. Andre pensjonsordningers forvaltningsreglementer har senere blitt vesentlig endret, blant annet ved at de ikke har noen kvantitative plasseringsbegrensninger, men at det er lagt større vekt på forsvarlig forvaltning og risikobasert styring og kontroll. Forvaltningsreglementet i PTS har derimot fortsatt detaljerte og rigide kvantitative begrensninger.

Det er ingen tungtveiende grunner for at forvaltningsreglementet i PTS ikke skal kunne harmoniseres med forvaltningsreglement i andre pensjonsordninger. Departementet mener at det på dette grunnlaget er behov for å endre forvaltningsreglementet i PTS, slik at det i større grad blir harmonisert med det som gjelder for andre pensjonsordninger. Både styret i PTS og PTS er enig i dette.

Etter departementets oppfatning bør imidlertid styret i PTS ansvarliggjøres når det gjelder å utarbeide et forsvarlig forvaltningsreglement. Ved at styret gis adgang til å fastsette et operasjonelt forvaltningsreglement, vil partene i ordningen, som også er representert i styret, få større ansvar for ordningen og forvaltningen av den. Det vil i tillegg være behov for å vurdere forvaltningsreglementet med jevne mellomrom, blant annet i lys av markedsforhold og staten som garantist for ordningen, noe som innebærer at forvaltningsreglementet eventuelt må endres hyppigere og raskere enn i dag. På dette grunnlaget vil det være hensiktsmessig at det er styret i PTS som fastsetter et justert forvaltningsreglement.

PTS sitt forvaltningsreglement skal likevel baseres på overordnede rammer som departementet fastsetter. I Arbeids- og sosialdepartementets instruks for styret i PTS etter § 17 andre ledd, vil styret pålegges å sørge for forsvarlig forvaltning og kontroll av reguleringsfondet, og at kravene til forvaltningsreglementet balanserer risiko og avkastning i lys av at staten er garantist for ordningen, jf. § 8 andre ledd. Arbeids- og sosialdepartementet vil ha dialog med Finansdepartementet om disse overordnede rammene i styreinstruksen. Innenfor de overordnede rammene som departementet trekker opp i styreinstruksen, vil styret i PTS dermed få ansvar for å utarbeide et forvaltningsreglement som sikrer en forsvarlig og fleksibel forvaltning av reguleringsfondet.

10.3.3 Høringsinstansenes syn

Det norske maskinistforbund og Norsk Sjøoffisersforbund støtter forslaget.

10.3.4 Departementets vurdering og forslag

Departementet viser til at styret i PTS forvalter pensjonsordningens reguleringsfond etter et reglement fastsatt i 1995. Andre pensjonsordningers forvaltningsreglementer har over tid gjennomgått betydelige endringer, med vekt på kvalitative framfor kvantitative krav. Etter departementets syn taler dette for at forvaltningsreglementet for reguleringsfondet bør endres på tilsvarende måte.

Departementet viser videre til at det i dag er Kongen med Stortingets godkjenning som fastsetter forvaltningsreglementet for reguleringsfondet. Dette er ikke hensiktsmessig, verken med tanke på reglementets innhold eller behovet for raskt kunne å endre det. Dersom styret i PTS gis adgang til å fastsette et operasjonelt forvaltningsreglement, vil partene i ordningen, som også er representert i styret, få større ansvar for ordningen og forvaltningen av den. En slik løsning vil også gjøre det mulig, dersom behovet oppstår, å endre forvaltningsreglementet hyppigere og raskere enn i dag, i lys av markedsforhold og konjunkturer. Det forvaltningsreglement som styret fastsetter bør likevel baseres på føringer som departementet gir i styreinstruksen. Slike overordnede rammer vil ha til hensikt å sikre forsvarlig og fleksibel forvaltning og kontroll av reguleringsfondet, samt balansere risiko og avkastning i lys av at pensjonsordningen er garantert av staten.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at bestemmelsen i § 14 nr. 2 endres. Forslaget går ut på at styret i PTS fastsetter et forvaltningsreglement i henhold til departementets styreinstruks med hjemmel i § 17 andre ledd. Styret pålegges å forvalte reguleringsfondet i samsvar med det fastsatte forvaltningsreglementet. Bestemmelsen i § 14 nr. 1 tredje punktum, som sier at for øvrig fastsettes regler for nytting av reguleringsfondets midler av Kongen med Stortingets godkjenning, foreslås opphevet i lys av forslaget til ny nr. 2.

Departementet viser til lovforslaget § 14 nr. 2.

10.4 Administrative oppgaver flyttes fra styret til administrasjonen i PTS

10.4.1 Bakgrunn – gjeldende rett

Etter lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs har styret i PTS mange viktige oppgaver i forvaltningen av ordningen, men det er også pålagt en del oppgaver av mer administrativ art, jf. lovens kapittel VIII Forskjellige regler.

Etter § 20 nr. 1 fastsetter styret regler om innsending av oppgaver over utbetalte lønninger, om innbetaling av avgift og om framsetting av pensjonskrav mv.

Av § 23 følger at styret kan avslå et krav om pensjon og/eller tillegg og holde tilbake eller stanse en innvilget ytelse helt eller delvis dersom vedkommende mot bedre vitende gir uriktige opplysninger, eller holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven.

I § 25 andre ledd første punktum heter det at offentlig påtale bare finner sted etter krav fra styret. Denne kompetansen kan styret riktignok delegeres til pensjonstrygdens daglige leder, jf. andre punktum.

Det oppfattes som lite hensiktsmessig bruk av ressurser at styret i dag skal måtte bruke tid på oppgaver av denne typen. Både styret i PTS og PTS ønsker at reglene endres.

10.4.2 Departementets forslag

I forlengelsen av forslaget i punkt 10.3, mener departementet at det vil være formålstjenlig dersom administrative oppgaver som loven pålegger styret, legges til daglig leder i PTS.

Det er ingen avgjørende momenter som tilsier at ordningens styre bør ha oppgaver som nevnt i §§ 20, 23 og 25. Tvert imot bør styret kunne konsentrere seg om den strategiske og langsiktige styringen av PTS.

Departementet foreslår derfor at lovbestemmelsene endres. Endringen innebærer at pensjonstrygdens daglige leder fastsetter praktiske rutiner for innlevering av premieoppgaver og krav om pensjon, avslår krav om pensjon dersom vedkommende gir uriktige opplysninger, og krever offentlig påtale.

10.4.3 Høringsinstansenes syn

Det norske maskinistforbund og Norsk Sjøoffisersforbund støtter forslaget.

10.4.4 Departementets vurdering og forslag

Departementet viser til at etter lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs har styret i PTS enkelte administrative oppgaver. Bakgrunnen må ses i et historisk lys, og de hensynene som motiverte dette er ikke lenger til stede. I dag er det viktig at styret har fokus på strategisk og langsiktig styring av ordningen. De aktuelle administrative oppgavene bør utføres av daglig leder i PTS. En

slik omlegging vil også gi bedre utnyttelse av de administrative ressursene.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at bestemmelsene i § 20 nr. 1, § 23 og § 25 andre ledd endres, slik at daglig leder har den personelle kompetansen.

Departementet viser til lovforslaget § 20 nr. 1, § 23 og § 25 andre ledd.

10.5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

---

Departementet legger opp til at endringene trer i kraft 1. januar 2021.

Endringene vil ikke ha vesentlige økonomiske konsekvenser, men vil ha noen mindre administrative konsekvenser.

11 Endringer i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser

11.1 Innledning

Alderspensjon fra offentlig tjenstepensjon skal samordnes med alderspensjon fra folketrygden. Samordningsloven § 24 a gir regler om samordning av tjenstepensjon med alderspensjon fra folketrygden etter opptjeningsreglene i folketrygdloven kapittel 20. Bestemmelsen gjelder for årskull født før 1963. Samordningsloven § 24 c gir samordningsreglene for årskull født etter 1962 for opptjening til offentlig tjenstepensjon som er gjort før 2020.

Samordningsloven § 24 a nr. 9 og § 24 c nr. 5 handler om økt samordningsfradrag som følge av økt utbetaling fra folketrygden. Bestemmelsene er for snevert utformet, og det foreslås at også oppdatering av pensjonsgraden etter folketrygdloven § 20-16 omfattes av bestemmelsene.

11.2 Gjeldende rett

Samordningsloven § 24 a nr. 9 og § 4 i den utfyllende forskriften gjelder økning av samordningsfradraget i offentlig tjenstepensjon som følge av økt utbetaling fra folketrygden. Bestemmelsene gjelder årskull født før 1963. De viser til folketrygdloven § 20-17 om tilførsel av pensjonsopptjening etter helt uttak av alderspensjon og ved endring av uttaksgrad. Det samme gjelder samordningsloven § 24 c nr. 5 for årskullene født etter 1962. Det framgår ikke av bestemmelsene hva som skal gjelde når pensjonisten gjør en oppdatering av pensjonsgraden i folketrygden. Slik oppdatering kan skje etter folketrygdloven § 20-16. I slike tilfeller tilføres også pensjonsopptjening etter pensjonsuttak i pensjonen. Spørsmålet er om samordningsfradraget da skal øke. Ordlyden i lovbestemmelsene og forskriften omtaler ikke slike tilfeller.

11.3 Høring

Pensjonsleverandørene ble forelagt problemstillingen 28. september 2020. Svarfristen ble satt til

9. oktober 2020. Spørsmålet ble ikke sendt på ordinær høring siden tilføyelsen bør være klar fra 1. januar 2021. Dette er tidspunktet da samordningsreglene i samordningsloven § 24 a først får anvendelse. Endringsforslaget ble vurdert å være i samsvar med gjeldende samordningsprinsipper.

Det ble foreslått at oppdatering av alderspensjon fra folketrygden etter § 20-16 skal gi et endret samordningsfradrag. Det ble konstatert at opptjening i folketrygden kommer til utbetaling ved oppdateringen, og at dette burde medføre ny samordningsberegning. Det ble antatt vanskelig administrativt sett å skille mellom tilfeller der oppdateringen inkluderte ny opptjening og tilfeller der dette ikke var tilfellet. Forslaget omfattet derfor også oppdatering som ikke inkluderte ny opptjening.

Høringsinstansene er enige i at oppdatering etter folketrygdloven § 20-16 også bør gi endret samordningsfradrag, men de er uenige om omfanget. KLP og Statens pensjonskasse mener den endrede samordningen må gjelde alle tilfeller av oppdatering, også de tilfellene det ikke er ny opptjening i folketrygden som kommer til utbetaling. Gabler og Oslo Pensjonsforsikring AS mener det beste er å begrense økningen i samordningsfradraget til tilfeller der oppdateringen inneholder ny pensjonsopptjening i folketrygden.

KLP viser til at samordningslovens §§ 24 a og 24 c med tilhørende forskrift forutsetter at tjenstepensjon samordnes med 98 prosent av utbetalt folketrygd, gitt at det er samtidig uttak, samme grad og full opptjening i tjenstepensjonsordningen. Skjer uttaket av tjenstepensjon senere enn i folketrygden, vil fradraget under de samme forutsetninger utgjøre 98 prosent av folketrygdytelsen som ville blitt utbetalt forutsatt samtidig uttak. Tilsvarende vil gjelde, etter uttak av tjenstepensjonen, for eventuell økt opptjening i folketrygden på grunn av pensjonsgivende inntekt (tilvekst) når denne kommer til utbetaling. KLP mener det er naturlig at økt utbetaling fra folketrygden som følge av oppdatering, medfører at fradraget øker med 98 prosent av økningen i utbetalt folketrygd, gitt samtidig uttak, samme grad og full opptjening.

De mener det samme må gjelde for tilfeller der oppdateringen ikke inkluderer ny opptjening, men der økningen skyldes ulik regulering av pensjon under utbetaling og under opptjening og effekten av levealdersjustering/nøytralt uttak. De påpeker at det samme bør gjelde ved gradsending i folketrygden som ikke inkluderer ny pensjonsopptjening.

Gabler er tvilende til om samordningen bør endres også i de tilfellene der det ikke legges til ny opptjening når graden oppdateres. Man blander i så fall inn reguleringen og uttakshistorikken i folketrygdytelsen i samordningen, hvilket de mener er et brudd med gjeldende prinsipper. *Gabler* viser til at oppdatering av pensjonsgrad der den underliggende pensjonsopptjeningen er uendret, ikke vil gi endret samordning med den delen av alderspensjonen i folketrygden som er opptjent etter folketrygdloven kapittel 19. De legger til grunn at det er relativt få personer som oppdaterer pensjonsgraden i folketrygden, og at det ikke oppstår spesielt store skjjevheter i samordningen som følge av denne problematikken.

Oslo Pensjonsforsikring AS (OPF) viser til at for hvert deluttak av tjenestepensjon skal beregningen av samordningsfradraget knyttet til det enkelte deluttaket ta utgangspunkt i en beregnet eller faktisk folketrygdbeholdning, avhengig av hva som er uttakssituasjonen i folketrygden. Når en oppdatering av pensjonsuttak i folketrygden inkluderer tilvekst, mener OPF det harmonerer godt med de øvrige reglene å endre samordningsfradraget på grunnlag av oppdateringen. De mener en eventuell økning av samordningsfradraget i tilfeller der oppdateringen ikke inkluderer tilvekst vil komplisere samordningsreglene ytterligere. De mener problemstillingen rundt oppdatering av pensjonsgrad uten at det har skjedd en tilvekst i inntektspensjonsbeholdningen framstår som relativt teoretisk.

11.4 Departementets vurdering og forslag

Departementet mener situasjonen med økt utbetaling fra folketrygden som følge av oppdatering etter folketrygdloven § 20-16 også bør gi et økt samordningsfradrag etter samordningsloven § 24 a nr. 9 og § 24 c nr. 5. Departementet foreslår derfor at en henvisning til folketrygdloven § 20-16 tas inn i bestemmelsene. Det endrede samordningsfradraget er under forutsetning av at oppdateringen inkluderer ny opptjening basert på inntektstilvekst som tilføres pensjonen fra folketrygden slik bestemmelsene for øvrig forutsetter.

Etter departementets vurdering er forslaget mest i samsvar med de øvrige samordningsreglene for pensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 19 og 20. Det skjer ingen endringer i samordningsberegningen som følge av en oppdatering etter folketrygdloven kapittel 19. Når det likevel foreslås delvis å gjelde for samordning som skjer for pensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 20, skyldes det den gjeldende forutsetningen om endret samordning når ny opptjening basert på inntektstilvekst i folketrygden legges til utbetalt pensjon. Det vises til dagens bestemmelser i samordningsloven § 24 a nr. 9 og § 24 c nr. 5. Så langt har denne forutsetningen bare vært knyttet folketrygdloven § 20-17 der opptjeningen basert på inntektstilvekst tilføres pensjonen fra folketrygden ved helt uttak fra folketrygden eller ved endret uttaksgrad.

Forslaget er av opprettende karakter. Det har hele tiden vært forutsatt at ny opptjening basert på inntektstilvekst i folketrygden som kommer til utbetaling også skal medføre ny samordningsberegning.

12 Endringer i lov om Statens pensjonskasse, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere

I lov om Statens pensjonskasse, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere er det innført et unntak fra bestemmelsen om avkorting eller bortfall av løpende pensjon for inntekter fra arbeid i forbindelse med beordret og frivillig tjeneste i forbindelse med covid-19 etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c. Unntaket utvides til å også gjelde arbeid i forbindelse med covid-19 etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav h. Tidsbegrensningen gjelder fram til 1. juli 2021. Endringen følger opp et anmodningsvedtak fra Stortinget som følge av behandlingen av Prop. 2 L (2020–2021) Endringer i lov om endring i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (forlengelse av midlertidig unntak fra avkortingsreglene for alderspensjon som følge av covid-19).

I anmodningsvedtaket blir regjeringen bedt om å sikre at personell som stiller til beordret tjeneste under helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav h, innlemmes i unntaksbestemmelsene om avkorting av pensjon. Anmodningsvedtaket gjelder altså bare beordret personell, og lovforslaget er derfor bare knyttet til denne gruppen. I de øvrige unntakstilfellene er beordret personell og frivillig personell likestilt.

Anmodningsvedtaket sier ingenting om virkningstidspunktet for utvidelsen. Departementet har i proposisjonen lagt til grunn at utvidelsen gjelder fra 1. november 2020. Tidspunktet er i samsvar med virkningstidspunktet for utvidelsen som ble foreslått i Prop. 2 L (2020–2021).

13 Retting av henvisning i overgangsregler i lov 20. desember 2019 nr. 84

Ved lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover ble folketrygdlovens særskilte bestemmelser for flyktninger opphevet. Det tas sikte på at endringene skal tre i kraft med virkning fra 1. januar 2020. Lovens overgangsregler i del V punkt 6 siste punktum lyder:

«Endringene i folketrygdloven kapitlene 19 og 20 gis ikke virkning for beregning av alderspensjon for personer som er født i 1959 eller tidligere og som ved lovens ikrafttredelse har vært medlemmer i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år.»

For alderspensjon etter kapittel 19 i folketrygdloven er det bestemmelser om beregning av grunnpensjon og særtillegg i henholdsvis § 3-2 sjette ledd og § 3-3 sjuende ledd. Ved en inkurie har henvisningen til kapittel 3 i folketrygdloven falt ut. For å unngå eventuelle misforståelser om rekkevidden av overgangsreglene, bør teksten rettes, ved at det tas inn en slik henvisning.

Rettingen har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Departementet foreslår at denne rettingen nå blir gjort, og at endringen trer i kraft straks.

Departementet viser til lovforslaget i del V punkt 6 siste punktum.

14 Merknader til de enkelte bestemmelsene

14.1 Merknader til endringene i lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs

---

Til § 14

Bestemmelsen gir regler om forvaltningen av ordningens reguleringsfond. I § 14 nr. 1 er tredje punktum opphevet. I § 14 nr. 2 *første punktum* slås fast at styret fastsetter reglementet for forvaltningen av reguleringsfondet. Departementets styreinstruks i medhold av § 17 andre ledd setter rammene for handlingsrommet. I § 14 nr. 2 *andre punktum* pålegges styret å forvalte fondet i samsvar med det forvaltningsreglementet som er fastsatt.

Det vises til punkt 10.3.

Til § 20

Bestemmelsen åpner for at det kan gis regler knyttet til administrering av ordningen, blant annet om innhenting av opplysninger for beregning og utbetaling av pensjon. I § 20 *nr. 1* slås fast at daglig leder fastsetter regler om innsending av oppgaver over utbetalte lønninger, om innbetaling av avgift og om framsetting av pensjonskrav m.v.

Det vises til punkt 10.4.

Til § 23

Bestemmelsen gir regler om sanksjoner i tilfeller der det er gitt uriktige eller holdt tilbake opplysninger av betydning for ytelsen. I § 23 slås fast at daglig leder kan avslå et krav om pensjon eller tillegg og holde tilbake eller stanse en innvilget ytelse helt eller delvis dersom vedkommende mot bedre vitende gir uriktige opplysninger, eller holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven.

Det vises til punkt 10.4.

Til § 25

Bestemmelsen gir regler om hvilke overtredelser av loven som er straffbare, og om hvem som

begjærer offentlig påtale. Paragraf 25 *andre ledd* erstatter gjeldende andre ledd, bestående av første og andre punktum, og fastslår at daglig leder begjærer offentlig påtale.

Det vises til punkt 10.4.

14.2 Merknader til endring i lov om Statens pensjonskasse

Til § 26

I lov om Statens pensjonskasse § 26 sjettede ledd, gjøres unntak fra bestemmelsen om avkorting eller bortfall av løpende pensjon i tredje ledd. Sjettede ledd første punktum gjelder for inntekter fra arbeid i forbindelse med beordret tjeneste i forbindelse med covid-19 etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c. I sjettede ledd andre punktum likestilles frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste med beordret tjeneste når arbeidet er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19. Unntaket utvides til å også gjelde beordret tjeneste i forbindelse med covid-19 etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav h. Tidsbegrensningen gjelder fram til 1. juli 2021. Endringen følger opp et anmodningsvedtak fra Stortinget som følger av behandlingen av Prop. 2 L (2020–2021).

Det vises til punkt 12.

14.3 Merknader til endring i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

Til § 7 nr. 1

I lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet § 7 nr. 1 første ledd femte og sjettede punktum, fastsettes at løpende alderspensjon ikke avkortes eller faller bort. Femte punktum gjelder for inntekter fra arbeid i forbindelse med beordret tjeneste i forbindelse med covid-19 etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c. I sjettede punktum likestilles frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste med beordret tjeneste når arbeidet er nødvendig for å møte et ekstraordinært perso-

nellbehov i forbindelse med covid-19. Unntaket utvides til å også gjelde beordret tjeneste i forbindelse med covid-19 etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav h. Tidsbegrensningen gjelder fram til 1. juli 2021. Endringen følger opp et anmodningsvedtak fra Stortinget som følge av behandlingen av Prop. 2 L (2020–2021).

Det vises til punkt 12.

14.4 Merknader til endringene i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser

Til § 24 a nr. 9

Det vises også til folketrygdloven § 20-16 i bestemmelsen. Oppdatering av alderspensjon fra folketrygden som medfører at ny opptjening basert på inntektstilvekst i folketrygden legges til utbetalt alderspensjon, skal medføre økt samordningsfradrag fra samme tidspunkt som folketrygden omregnes.

Det vises til punkt 11.

Til § 24 c nr. 5

Det vises også til folketrygdloven § 20-16 i andre punktum. Oppdatering av alderspensjon fra folketrygden som medfører at ny opptjening basert på inntektstilvekst i folketrygden legges til utbetalt alderspensjon, skal medføre økt samordningsfradrag fra samme tidspunkt som folketrygden omregnes.

Det vises til punkt 11.

14.5 Merknader til endring i lov om pensjonsordning for sykepleiere

Til § 11

I lov om pensjonsordning for sykepleiere § 11 tredje ledd andre og tredje punktum gjøres unntak fra bestemmelsen om avkorting eller bortfall av løpende pensjon i tredje ledd første punktum. Andre punktum gjelder for inntekter fra arbeid i forbindelse med beordret tjeneste i forbindelse med covid-19 etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav a til c. I tredje punktum likestilles frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste med beordret tjeneste når arbeidet er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19. Unntaket utvides til å også gjelde beordret tjeneste i forbindelse med covid-19 etter helseberedskapsloven § 1-3 første ledd bokstav h. Tidsbegrensningen gjelder fram til 1. juli

2021. Endringen følger opp et anmodningsvedtak fra Stortinget som følge av behandlingen av Prop. 2 L (2020–2021).

Det vises til punkt 12.

14.6 Merknader til endringene i folketrygdloven

Til § 4-6

Nytt *fjerde ledd* tilføyes for å gi en tidsbegrenset hjemmel til å videreføre den midlertidige adgangen til å kombinere dagpenger med utdanning i § 2-8 i forskrift om endring i midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien. Bestemmelsen i § 2-8 ble gitt som et generelt unntak fra folketrygdlovens hovedregel om at dagpenger ikke kan ytes når dagpengemottakeren tar utdanning eller gjennomgår opplæring.

Det vises til punkt 2.

Til § 4-10

Bestemmelsen i *andre ledd bokstav a)* endres slik at det illegges forlenget ventetid med atten uker første gang forhold som nevnt i første ledd, inntreffer. Det gjøres ingen endringer i de øvrige vilkårene i bestemmelsen.

Det vises til punkt 3.

Til § 4-20

Bestemmelsen i *tredje ledd bokstav a)* endres slik at det illegges tidsbegrenset bortfall med atten uker første gang forhold som nevnt i første ledd, inntreffer. Det gjøres ingen endringer i de øvrige vilkårene i bestemmelsen.

Det vises til punkt 3.

Til § 4-24

Det er gjort enkelte lovtekniske og språklige forenklinger i bestemmelsen, som også er harmonisert med tilsvarende samordningsbestemmelse for arbeidsavklaringspenger i folketrygdloven § 11-27.

Det vises til punkt 5.

Til § 4-25

Det er gjort enkelte lovtekniske og språklige forenklinger i bestemmelsen. I tillegg er pleiepenger, omsorgspenger og opplæringspenger etter folke-

trygdloven kapittel 9, som ved en feil var falt ut av listen i første ledd over reduserte folketrygdutøvelser som dagpengene skal samordnes mot, tatt inn igjen.

Det vises til punkt 5.

Til § 6-3

Bestemmelsen gjelder rett til grunnstønning til personer som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte har visse nødvendige ekstrautgifter. Fra 1. mars 2019 ble retten til grunnstønning til fordyret kosthold for personer med non-cøliakisk glutenintoleranse direkte regulert i andre leddet, da denne gruppen ikke ble ansett for å fylle kriteriene i første ledd bokstav f. Når bestemmelsens andre ledd oppheves, vil personer med non-cøliakisk glutensensitivitet ikke lenger ha rett til grunnstønning til fordyret kosthold.

Det vises til punkt 4.

Til § 25-1

Overskriften til paragrafen endres til *Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret* siden det i realiteten er ett register, ikke ett arbeidsgiverregister og ett arbeidstakerregister. Registeret skal benevnes med stor forbokstav, tilsvarende som for Enhetsregisteret, Merverdiavgiftsregisteret og Oppgaverregisteret.

Første ledd første punktum endres slik at registrering i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret skal skje etter bestemmelsene i enhetsregisterloven. Det er i realiteten kun en regelteknisk endring og endrer ikke de faktiske forhold. Samtidig oppheves *tredje punktum* som overflødig.

Andre ledd om meldeplikten til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret suppleres med bestemmelser om at oppdragsgivere plikter å sende melding om inntak av frilansere og om opphør av oppdragsforholdet.

Nåværende tredje ledd om at «Trygdens organer, Skattedirektoratet, Statistisk sentralbyrå, kommunekasserere og kemnerkontorer har adgang til opplysninger fra registrene» tas ut av loven, da tilgang skal reguleres i Aa-registerforskriften. Det vil ikke være hensiktsmessig med hjemler to ulike steder for samme tilgang, da det kan antyde at det er ulike tilgangshjemler, noe det i realiteten ikke er. Gjeldende fjerde ledd blir *tredje ledd*.

Tredje ledd første punktum svarer til gjeldende fjerde ledd første punktum, med endret benevnelse av registernavnet. Forskriftshjemmelen suppleres med bokstaver som angir hva departementet kan gi regler om i *tredje ledd andre punktum*. *Boksta-*

vene a og b viderefører nåværende fjerde ledd andre og tredje punktum, og i tillegg innlemmes oppdragsgivere og frilansere. *Bokstav c* gir departementet hjemmel til å fastsette bestemmelser om hvem som kan få tilgang til opplysninger fra registeret. *Bokstav d* gir departementet hjemmel til å gi regler om vilkår for å få tilgang til opplysninger fra registeret, herunder at det skal kreves søknad. Endelig i *bokstav e* innføres en ny hjemmel til å kreve betaling for utlevering av opplysninger fra registeret. Dette vil være aktuelt i tilfeller hvor det bes om uttrekk som medfører ekstra kostnader for Arbeids- og velferdsetaten ved behandling og tilrettelegging av opplysningene.

Det vises til punkt 9.4.1, 9.4.2 og 9.4.3.

Til § 25-3

Overskriften endres til «Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ved brudd på meldeplikten til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret». Benevnelsen endres i tråd med endringene i overskriften og første ledd første punktum i § 25-1. Videre endres «gebyr» til «overtredelsesgebyr», i overskriften og bestemmelsen for øvrig. Dette er i samsvar med terminologien i forvaltningsloven kapittel IX.

Første ledd utvides til å omfatte oppdragsgivere, i tråd med forslaget til endringene i § 25-1 første ledd første punktum. Videre utvides bestemmelsen til å omfatte sanksjonering av alle brudd på rapporteringsplikten til Aa-registeret. Dette gjøres med å endre «i strid med» til «ikke har etterlevd krav». Bestemmelsen regulerer adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt for arbeids- og oppdragsgivere ved brudd på meldeplikten om inntak, opphør og løpende rapportering. Både manglende opplysninger og innholdsmessige feil i opplysningene skal kunne sanksjoneres. I tillegg gjøres en teknisk justering ved at henvisningen til § 25-10 med tilhørende forskrifter endres til «forskrift gitt i medhold av § 25-10».

I *andre ledd andre punktum* fastsettes det et tak for overtredelsesgebyr. Maksimalt overtredelsesgebyr kan ikke utgjøre mer enn 15 ganger rettsgebyret, det vil si kr. 17 580,- pr. 1. januar 2020. Dette tilsvarer grensen som er fastsatt i opplysningsloven § 11.

Tredje ledd fjerde punktum er nytt og fastsetter maksimal tvangsmulkt til 50 ganger rettsgebyret. Dette tilsvarer grensen fastsatt i skatteforvaltningsloven § 14-1 andre ledd.

Bestemmelsen i *fjerde ledd* er ny og regulerer forholdet til sanksjonering etter a-opplysningsloven. I utgangspunktet sanksjoneres ikke brudd på meldeplikten til Aa-registeret etter a-opplysningsloven.

Det vil kunne være arbeids- og oppdragsgivere som har brutt meldeplikten til Aa-registeret og Skatteetaten via a-ordningen for samme forhold, da enkelte rapporteringsplikter til dem er like. Bestemmelsen gis for å kunne samordne brudd på felles rapporteringspunkter, for å sikre at det ikke sanksjoneres flere ganger for samme forhold. For at dette skal etterleves i praksis, vil Arbeids- og velferdsetaten og Skatteetaten utarbeide nærmere retningslinjer. Dette innebærer at dagens syvende ledd bokstav c oppheves som overflødig.

Gjeldende fjerde ledd videreføres som *femte ledd*, med den endring at oppdragsgivere er innlemmet i bestemmelsen.

Nåværende femte og sjette ledd blir henholdsvis *sjette og syvende ledd*.

Nåværende syvende ledd blir *nytt åttende ledd*. Gjeldende bokstav c oppheves som nevnt ovenfor, bokstavene d og e blir følgelig c og d.

Det vises til punkt 9.4.4.

Til § 25-10

Paragrafen er justert som følge av at frilansere blir meldepliktige til Aa-registeret. Det er dessuten gjort en mindre språklig endring i bestemmelsen.

Det vises til punkt 9.4.5.

14.7 Merknader i til endringene i lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg

Til § 2 tredje ledd

Stønad til mottakere over 67 år knyttes til nivået for garantipensjon etter folketrygdloven kapittel 20 i forbindelse med at nye opptjeningsregler for alderspensjon fases inn for 1954-årskullet i 2021.

Det vises til punkt 8.2.

Til § 5

Endringene i første ledd innebærer at satsene for ytelser etter loven knyttes til nivået for garantipensjon fra folketrygden, se merknadene til endringene i § 2.

Det vises til punkt 8.2.

Til § 10 andre ledd

Ved endring av nivå for stønaden til mottakere over 67 år, må terminologien også endres.

Det vises til punkt 8.2.

14.8 Merknader til endringene i lov om avtalefestet pensjon til medlemmer av Statens pensjonskasse

Til § 3 bokstav b

Lovendringen innebærer at grunnpensjonen og særtillegget skal beregnes etter gjeldende regler i folketrygdloven §§ 3-2–3-3 samtidig som ytelsen skal beregnes etter regler for uførepensjon slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre) trådte i kraft.

Det vises til punkt 7.

14.9 Merknader til endringene i lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover

Til § 17-3

På bakgrunn av Prop. 10 L (2018–2019) ble ordlyden i første ledd bokstav c justert. Denne endringen skyldtes at § 1-7 om definisjon av flyktning ble opphevet som følge av at særreglene for flyktninger i folketrygdloven ble avvirket, men videreført for pensjon til gjenlevende ektefelle. Endringen er ikke trådt i kraft. Bokstaven oppheves som følge av at særreglene for flyktninger oppheves i proposisjonen her.

Videre ble ordlyden i *tredje ledd* som bestemmer at vilkårene i første ledd for rett til pensjon eller overgangsstonad ikke gjelder når den gjenlevende er flyktning og medlem i trygden, justert som følge av at definisjonen i § 1-7 ble opphevet. Endringen er ikke trådt i kraft. Leddet oppheves som følge av at særreglene for flyktninger oppheves i proposisjonen her.

Det vises til punkt 6.5.1.

Til § 17-4

På bakgrunn av Prop. 10 L (2018–2019) ble bestemmelsen som gjelder flyktninger i *fjerde ledd andre punktum*, justert som følge av at definisjonen i § 1-7 ble opphevet. Endringen er ikke trådt i kraft. Punktumet oppheves som følge av at særreglene for flyktninger oppheves i proposisjonen her.

Det vises til punkt 6.5.1.

Til § 17-7

På bakgrunn av Prop. 10 L (2018–2019) ble bestemmelsen i § 3-2 sjettede ledd om at en flyktning som er medlem i trygden, får full grunnpensjon uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid, innarbeidet i § 17-7 *andre ledd* som følge av at særreglene om flyktninger i folketrygdloven ble avvirket for alderspensjon etter kapittel 19, men videreført for pensjon til gjenlevende ektefelle. Det samme gjelder bestemmelsen om sært tillegg i § 3-3 sjuende ledd, som ble innarbeidet i § 17-7 fjerde ledd. Endringene er ikke trådt i kraft. Leddene oppheves som følge av at særreglene for flyktninger oppheves i proposisjonen her.

Det vises til punkt 6.5.1.

Til § 18-2

På bakgrunn av Prop. 10 L (2018–2019) ble bestemmelsen i *tredje ledd* om at vilkåret i første ledd om forutgående medlemskap for rett til barnpensjon ikke gjelder når barnet eller en av foreldrene er flyktning og medlem i trygden, justert som følge av at definisjonen i § 1-7 ble opphevet. Endringen er ikke trådt i kraft. Leddet oppheves som følge av at særreglene for flyktninger oppheves i proposisjonen her.

Det vises til punkt 6.5.2.

Til § 18-3

På bakgrunn av Prop. 10 L (2018–2019) ble bestemmelsen som gjelder flyktninger i *tredje ledd andre punktum* justert som følge av at definisjonen i § 1-7 ble opphevet. Endringen er ikke trådt i kraft. Punktumet oppheves som følge av at særreglene for flyktninger oppheves i proposisjonen her.

Det vises til punkt 6.5.2.

Til § 18-5

På bakgrunn av Prop. 10 L (2018–2019) ble bestemmelsen i § 3-2 sjettede ledd og § 3-3 sjuende

ledd om at en flyktning som er medlem i trygden, får full grunnpensjon og fullt sært tillegg uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid, innarbeidet i § 18-5 *første og andre ledd* som følge av at særreglene om flyktninger i folketrygdloven foreslås avvirket for alderspensjon etter kapittel 19, men videreført for barnpensjon. Endringene er ikke trådt i kraft. Leddene oppheves som følge av at særreglene for flyktninger oppheves i proposisjonen her.

Det vises til punkt 6.5.2.

Til del V punkt 6 siste punktum

Overgangsbestemmelsen til opphevingen av folketrygdlovens særskilte bestemmelser for flyktninger i endringslovens del V punkt 6 siste punktum, viser ved en inkurie kun til kapitlene 19 og 20 i folketrygdloven. Endringen innebærer at teksten suppleres med en henvisning til kapittel 3 i folketrygdloven.

Det vises til punkt 13.

Til § 6 i lov om supplerende stønad del IV

I tredje ledd bokstav d er uføretrygd også benevnt for ytelser fra andre offentlige og private pensjonsinnretninger. Begrepet er vanligvis brukt om ytelsen fra folketrygden. Ved å bruke begrepet «*uføreytingar*» framgår det klarere at også uføreytelser fra andre enn folketrygden er inntekt som skal komme til fradrag.

14.10 Merknader til ikrafttredelse og overgangsregler

I nr. 1 til 6 går det fram hvilken ikraftsetting de ulike lovendringene skal ha.

I nr. 7 og 8 er det overgangsregler for opphevingen av særreglene for flyktninger, se punkt 6.5.3.

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2020).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover

I

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs gjøres følgende endringer:

§ 14 nr. 1 tredje punktum oppheves.

I § 14 skal nr. 2 lyde:

2. *Styret fastsetter et forvaltningsreglement i henhold til departementets instruks for styret etter § 17 andre ledd. Styret forvalter reguleringsfondet i samsvar med det fastsatte forvaltningsreglementet.*

I § 20 skal nr. 1 lyde:

1. *Daglig leder* fastsetter regler om innsending av oppgaver over utbetalte lønninger, om innbetaling av avgift og om fremsetting av pensjonskrav m.v.

§ 23 skal lyde:

Daglig leder kan avslå et krav om pensjon eller tillegg og holde tilbake eller stanse en innvilget ytelse helt eller delvis dersom vedkommende

- a) mot bedre vitende gir uriktige opplysninger, eller
- b) holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven.

§ 25 andre ledd skal lyde:

Offentlig påtale finner ikke sted uten etter krav fra *daglig leder*.

II

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse skal § 26 sjette ledd lyde:

Løpende alderspensjon faller likevel ikke bort eller reduseres etter tredje ledd ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. *helseberedskapsloven* § 1-3 første ledd bokstav a til c og bokstav h. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste etter *helseberedskapsloven* § 1-3 første ledd bokstav a til c som er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

III

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal § 7 nr. 1 første ledd femte og sjette punktum lyde:

Løpende alderspensjon faller likevel ikke bort eller reduseres ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. *helseberedskapsloven* § 1-3 første ledd bokstav a til c og bokstav h. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste etter *helseberedskapsloven* § 1-3 første ledd bokstav a til c som er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

IV

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 24 a nr. 9 skal lyde:

9. Når opptjeningen i folketrygden for årene til og med det året tjenestepensjonen ble tatt ut, senere legges til utbetalt alderspensjon fra folketrygden, skal det foretas en ny samordningsberegning fra samme tidspunkt som folketrygden omregnes, se folketrygdloven § 20-16 og § 20-17.

§ 24 c nr. 5 andre punktum skal lyde:

Når opptjeningen i folketrygden for årene til og med det året pensjonisten fyller 67 år senere legges til utbetalt alderspensjon fra folketrygden, skal det foretas en ny samordningsberegning fra samme tidspunkt som folketrygden omregnes, se folketrygdloven § 20-16 og § 20-17.

V

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 11 tredje ledd andre og tredje punktum lyde:

Dette gjelder likevel ikke ved beordret tjeneste i forbindelse med covid-19, jf. *helseberedskapsloven* § 1-3 første ledd bokstav a til c og bokstav h. Frivillig tjeneste i offentlig helsetjeneste etter *helseberedskapsloven* § 1-3 første ledd bokstav a til c som

er nødvendig for å møte et ekstraordinært personellbehov i forbindelse med covid-19, likestilles med beordret tjeneste.

VI

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 4-6 nytt fjerde ledd skal lyde:

Fram til 1. juli 2021 kan departementet uten hinder av første ledd gi forskrift om at dagpenger kan kombineres med utdanning eller opplæring.

§ 4-10 andre ledd bokstav a skal lyde:

a) *atten uker første gang forhold som nevnt i første ledd inntreffer,*

§ 4-20 tredje ledd bokstav a skal lyde:

a) *atten uker første gang et forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd inntreffer,*

§ 4-24 skal lyde:

§ 4-24 *Medlem som har fulle ytelser etter folketrygdloven eller avtalefestet pensjon*

Dersom et medlem har rett til dagpenger og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygdytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan medlemmet velge hvilken ytelse vedkommende skal motta.

Fuller sykepenger og svangerskapsenger av deltidstilling skal anses som en redusert ytelse etter § 4-25. Foreldrepenger etter § 14-9 anses som en full ytelse.

Dagpengene faller ikke bort dersom medlemmet tar ut alderspensjon etter kapitlene 19 og 20. Når medlemmet får barnpensjon etter kapittel 18, reduseres dagpengene med samme beløp.

Retten til dagpenger faller også bort når medlemmet mottar ugradert avtalefestet pensjon, unntatt pensjon etter AFP-tilskottsloven kapittel 2 og 3.

§ 4-25 første ledd bokstav b skal lyde:

b) *pleiepenger, omsorgspenger og opplæringspenger etter lovens kapittel 9,*

§ 4-25 annet ledd skal lyde:

Dagpenger reduseres krone for krone mot ytelsene som er nevnt i første ledd. Summen av dagpenger og den andre ytelsen skal likevel ikke utgjøre mindre enn fulle dagpenger. Barnetillegg etter § 4-12 andre ledd, skal holdes utenfor når dagpengene reduseres etter første punktum.

§ 6-3 andre ledd oppheves. Nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir andre, tredje og fjerde ledd.

I innholdsfortegnelsen i kapittel 25 skal første, tredje og tiende strekpunkt lyde:

- *Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret* står i § 25-1
- *overtredelsesgebyr* og tvangsmulkt står i § 25-3
- *arbeidsgivers og oppdragsgivers opplysningsplikt* står i § 25-10

§ 25-1 skal lyde:

§ 25-1 *Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret*

Den som er arbeidsgiver eller oppdragsgiver, plikter å registrere seg i *Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret etter bestemmelsene i enhetsregisterloven*. Slik registrering skal skje innen fredag i uken etter at vedkommende har tatt en person i sin tjeneste, *jf. § 1-8*, eller gitt en person et oppdrag, *jf. § 1-9*.

Den som er arbeidsgiver eller oppdragsgiver, plikter å sende melding til *Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret* om inntak av en arbeidstaker eller frilanser og om opphør av et arbeidsforhold innen fredag i uken etter. Meldingen leveres på det stedet og på den måten som er bestemt i a-opplysningsloven § 5 med tilhørende forskrifter.

Departementet kan gi forskrift om Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret. Det kan blant annet gis bestemmelser om

- a) *at arbeidsgiveren og oppdragsgiveren skal gi andre meldinger og opplysninger enn nevnt i første og andre ledd*
- b) *at bestemmelsene i første og andre ledd kan fravikes for bestemte grupper av arbeidsgivere, oppdragsgivere, arbeidstakere og frilansere*
- c) *hvem som kan få tilgang til opplysninger fra registeret*
- d) *vilkår for å få tilgang til opplysninger fra registeret, herunder at det skal kreves søknad*
- e) *at det kan kreves betaling for utlevering av opplysninger fra registeret dersom særlige tilpasninger er nødvendig.*

§ 25-3 skal lyde:

§ 25-3 *Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ved brudd på meldeplikten til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret mv.*

Arbeids- og velferdsetaten kan ilegge en arbeidsgiver eller en oppdragsgiver overtredelsesgebyr, tvangsmulkt eller begge deler, når arbeidsgiveren eller oppdragsgiveren ikke har etterlevd

krav i § 25-1 andre ledd med tilhørende forskrifter og forskrift gitt i medhold av § 25-10.

Overtredelsesgebyr kan ilegges når korrekte opplysninger ikke er gitt innen den frist som er fastsatt i forskrift. Gebyret skal utgjøre et halvt rettsgebyr for hver forsømmelse, men kan ikke overstige 15 ganger rettsgebyret.

Tvangsmulkt kan ilegges etter at det er sendt puring og gitt en ny frist for å rette på forholdet. Det må samtidig gis varsel om at tvangsmulkt vil løpe dersom den nye fristen ikke overholdes. Mulkten skal utgjøre et halvt rettsgebyr for hver forsømmelse for hver dag etter utløpet av den nye fristen fram til korrekte opplysninger er levert. *Samlet tvangsmulkt kan ikke overstige 50 ganger rettsgebyret.*

Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt etter paragrafen her kan ikke ilegges samtidig som det ilegges overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt etter a-opplysningsloven §§ 10 og 11 for samme forhold i samme tidsrom.

Ilagt *overtredelsesgebyr* eller tvangsmulkt kan motregnes i en arbeidsgivers eller oppdragsgivers krav etter § 22-3 på refusjon av ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14.

Ilagt *overtredelsesgebyr* og tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Innkrevingsentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav kan innkreve gebyret og tvangsmulkten etter reglene i bidragsinnkrevingsloven.

Ilagt *overtredelsesgebyr* eller tvangsmulkt kan helt eller delvis ettergis dersom det blir gjort sannsynlig at forpliktelsen ikke er overholdt som følge av forhold utenfor den opplysningspliktiges kontroll, eller dersom særlige rimelighetsgrunner tilsier det.

Departementet *kan gi forskrift om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, blant annet kan det gis bestemmelser om*

- a) hva som skal regnes som en forsømmelse
- b) forholdet mellom bruken av *overtredelsesgebyr* og tvangsmulkt i det enkelte tilfellet
- c) ettergivelse av ilagt *overtredelsesgebyr* eller tvangsmulkt
- d) økt *overtredelsesgebyr* eller tvangsmulkt i gjentakelsestilfelle.

§ 25-10 skal lyde:

§ 25-10 *Arbeidsgivers og oppdragsgivers opplysningsplikt*

Departementet *kan gi forskrift om at arbeidsgivere og oppdragsgivere uoppfordret skal gi opplysninger som nevnt i § 21-4 etter reglene i a-opplysningsloven. Det samme gjelder opplysninger som arbeidsgivere og oppdragsgivere er pålagt å gi*

med hjemmel i andre lover hvor oppgaver er lagt til Arbeids- og velferdsetaten.

Departementet *kan gi forskrift om at arbeidsgiver eller oppdragsgiver skal opplyse om utbetalingen eller fordelten til arbeidstakeren eller frilanseren er for en avvikende periode.*

VII

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Med *garantipensjonsnivå* meiner ein i lova her satsene etter folketrygdlova § 20-9.

I § 5 første ledd bokstav a og b og § 10 andre ledd skal ordene «minste pensjonsnivå» endres til «*garantipensjonsnivå*».

VIII

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon til medlemmer av Statens pensjonskasse skal § 3 bokstav b første punktum lyde:

Full pensjon tilsvarende ugradert uførepensjon som pensjonisten ville fått beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft, likevel slik at grunnpensjon fastsettes etter reglene i folketrygdloven § 3-2 og *sært tillegg fastsettes etter reglene i folketrygdloven § 3-3.*

IX

I lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover gjøres følgende endringer i del I:

Endringen § 17-3 første ledd bokstav c skal lyde:

§ 17-3 første ledd bokstav c oppheves.

Endringen av § 17-3 tredje ledd skal lyde:

§ 17-3 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til sjuende ledd blir henholdsvis tredje til sjette ledd.

Endringen av § 17-4 fjerde ledd bokstav c andre punktum skal lyde:

§ 17-4 fjerde ledd bokstav c andre punktum oppheves.

Endringen av § 17-7 andre og fjerde ledd oppheves.

Endringen av § 18-2 tredje ledd skal lyde:

§ 18-2 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til sjuende ledd blir henholdsvis tredje til sjette ledd.

Endringen av § 18-3 tredje ledd skal lyde:

§ 18-3 tredje ledd andre punktum oppheves.

Endringen av § 18-5 første og andre ledd oppheves.

I lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover gjøres følgende endringer i del IV:

I § 6 tredje ledd bokstav d skal ordet «uføretrygd» endres til «uføreytingar».

Del V punkt 6 siste punktum skal lyde:

Endringene i folketrygdloven kapitlene 3, 19 og 20 gis ikke virkning for beregning av alderspensjon for personer som er født i 1959 eller tidligere og som ved lovens ikrafttredelse har vært medlemmer i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år.

X

Ikrafttredelse og overgangsregler

1. Endringene i folketrygdloven §§ 4-6, 4-10, 4-20, 25-1, 25-3 og 25-10, lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 24 a nr. 9 og § 24 c nr. 5, lov om pensjonsordning for arbeids-

takere til sjøs og lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg trer i kraft 1. januar 2021.

2. Endringene i lov om Statens pensjonskasse § 26 tredje ledd, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 7 nr. 1 første ledd femte og sjettede punktum og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 11 tredje ledd andre og tredje punktum trer i kraft straks og gis virkning fra 1. november 2020.
3. Bestemmelsen i folketrygdloven § 4-6 fjerde ledd opphører å gjelde 1. juli 2021.
4. Opphevingen av folketrygdloven § 6-3 andre ledd trer i kraft 1. juni 2021.
5. Endringene i lov 20. desember 2019 nr. 84 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover trer i kraft straks.
6. Endringene i folketrygdloven §§ 4-24 og 4-25 og lov om avtalefestet pensjon til medlemmer av Statens pensjonskasse trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.
7. Endringene i følgende bestemmelser i folketrygdloven gis virkning for krav om ytelser som settes fram etter at endringene har trådt i kraft: §§ 17-3, 17-4, 17-7, 18-2, 18-3 og 18-5.
8. Opphevingen av særreglene i folketrygdloven kapittel 17, jf. kapittel 3, for en person som har oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28, gis ikke virkning for retten til og ved beregning av pensjon og overgangsstønad etter kapitlet for personer som er født i 1959 eller tidligere, og den gjenlevende eller den avdøde har vært medlem i folketrygden i minst 20 år etter fylte 16 år når lov 20. desember 2019 nr. 84 trer i kraft.

